

Master Muziek Codarts

*Verlag van de uitgebreide opleidingsbeoordeling
12 december 2019*

Colofon

Instelling en opleiding

Codarts, Hogeschool voor de Kunsten
Kruisplein 26
3012 CC Rotterdam
Resultaat instellingstoets kwaliteitszorg: n.v.t.

Opleiding: M Muziek
Niveau: hbo-master
Aantal studiepunten: 120 EC
Locatie: Rotterdam
Variant: voltijd
Croho-nummer: 44739

Visitatiepanel

Lisa W.J.M. Janssen, voorzitter
Dimitrios Andrikopoulos, domein- en werkvelddeskundige
Dick Rijken, domein- en werkvelddeskundige
Merlijn Twaalfhoven, domein- en werkvelddeskundige
Vera van der Burg, studentlid
Jesseka M. Batteau, secretaris

Het panel is vooraf voorgelegd aan de NVAO; de NVAO heeft ingestemd met de samenstelling.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van
AeQui Nederland
Vlindersingel 220
3544 VM Utrecht
www.AeQui.nl

Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrukken.

Inhoudsopgave

Colofon	2
Inhoudsopgave	3
Samenvatting.....	4
Overzicht beoordeling	7
Inleiding.....	8
Beoogde leerresultaten	10
Programma.....	13
Personeel.....	21
Voorzieningen en begeleiding	24
Kwaliteitszorg	27
Toetsing	29
Gerealiseerde leerresultaten.....	32
Bijlagen	41
Bijlage 1 Visitatiecommissie	42
Bijlage 2 Programma visitatie	43
Bijlage 3 Bestudeerde documenten	44

Samenvatting

Codarts Rotterdam is een kleinschalige internationale kunstvakhogeschool met bachelor- en masteropleidingen in muziek, dans, circus arts en kunsteducatie, waaronder de bacheloropleiding Muziek. Het instituut onderscheidt zich van andere conservatoria door een breed aanbod aan muziekgenres en – disciplines en een focus op cross-over en interdisciplinariteit. De M Muziek is een voltijds masteropleiding met een nominale duur van 2 jaar (120 EC). Studenten die de master volgen kunnen kiezen uit twee profielen: wereldmuziek, jazz, pop, klassieke muziek en muziektheater.

Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten van het programma **voldoen** aan Standaard 1. Het visitatiepanel heeft vastgesteld dat de beoogde leerresultaten wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie concreet zijn uitgewerkt en voldoen aan de (inter)nationale eisen die aan een masteropleiding muziek zijn gesteld. Het panel is positief over de heldere en vooruitstrevende visie van de opleiding om musici en performers te begeleiden bij hun verdere artistieke en professionele ontwikkeling als musicus, performer en/of componist met een duidelijk individueel signatuur. Het panel stelt vast dat de opleiding onderscheidend perspectief heeft op het beroep waarbij de focus ligt op artistiek onderzoek, muzikale diversiteit en interdisciplinariteit. Het panel prijst de sterke verbinding van het programma met het beroepenveld en de manier waarop het zich laat voeden door actuele en relevante ontwikkelingen in het muzikale domein.

Curriculum

De inhoud, oriëntatie en vormgeving van het curriculum **voldoen** aan de Standaarden 2, 3 en 4. Ook de instroom, standaard 5, **voldoet** aan de eisen. Het visitatiepanel heeft kunnen vaststellen dat de oriëntatie, inhoud en vormgeving van de opleiding een uitdagende leeromgeving vormen die studenten ondersteunt bij de verdere ontwikkeling van hun artistieke en professionele identiteit, en hen stimuleert de grenzen van hun eigen muziekgenre heen te kijken. Het panel prijst de manier waarop het programma toegesneden is op de individuele ambities en kwaliteiten van de student, waarbij artistiek onderzoek expliciet gerelateerd is aan het persoonlijke, professionele en artistieke ontwikkelingsproces van de student. Zij constateert dat de beoogde muzikale diversiteit op vanzelfsprekende wijze deel uit maakt van het curriculum en erkend en herkend wordt door studenten, docenten en werkveld. Ook het

aannamebeleid van de opleiding sluit zeer goed aan bij het studentgerichte, muzikaal diverse profiel van opleiding. Verder prijst het panel de sterke oriëntatie op, en relatie met, het werkveld, dankzij de professionele netwerken en samenwerkingsverbanden van de docenten en de projecten met externe partners uit het professionele domein.

Personeel

Het visitatiepanel oordeelt dat de opleiding beschikt over zeer deskundige, gekwalificeerde en toegewijde docenten, die hun ervaring als musicus in de beroepspraktijk kunnen inzetten bij het lesgeven. Het panel heeft veel waardering voor organisatie van het programma en de manier waarop stafleden, docenten en research coaches samenwerken om studenten maximaal te ondersteunen bij hun persoonlijke en professionele ontwikkeling gedurende de twee jaar van de studie. Docenten en research coaches krijgen veel mogelijkheden tot verdere professionalisering en worden ondersteund bij hun eigen onderzoeksactiviteiten. In de gesprekken die het panel voerde met studenten en alumni kwam naar voren hoezeer de expertise, passie en didactische vaardigheden van de docenten worden gewaardeerd. De opleiding **voldoet** daarmee aan Standaard 6.

Voorzieningen

Het visitatiepanel heeft kunnen constateren dat de huisvesting en materiële voorzieningen van de opleiding voldoen aan de kwaliteitsnormen voor een masteropleiding muziek. Het gebouw aan het Kruisplein en het WMDC-gebouw bieden voldoende faciliteiten voor het verzorgen van muziekonderwijs en optredens, en er zijn voldoende uitwijkmogelijkheden op momenten van grote drukte. De commissie is verder zeer positief over studentbegeleiding en de manier de student centraal gesteld wordt in

het curriculum, waarbij de individuele leervraag centraal staat en studenten ondersteund worden door 'the team around the artist'. Het panel heeft veel waardering voor de zorg- en begeleidingsafdeling Student Life. De informatievoorziening aan studenten is goed. Het panel ondersteunt de wens van studenten om een online platform te hebben waarin de expertise van medestudenten aan Codarts toegankelijk wordt gemaakt. Het programma **voldoet** hiermee aan Standaarden 7 en 8.

Kwaliteitszorg

Het visitatiepanel heeft kunnen vaststellen dat het programma een goed kwaliteitszorgplan heeft waarin eindkwalificaties, programma, personeel, leeromgeving en toetsen op structurele basis worden geëvalueerd door betrokkenen en belanghebbenden, en dat op basis van de uitkomsten concrete verbetermaatregelen worden genomen. Management, docenten en coaches dragen een gedeelde visie uit en cultiveren een zelfkritische, open houding als het gaat om de ontwikkeling en verbetering van het curriculum. De opleiding heeft naar aanleiding van de laatste visitatie zichtbare verbeteringen doorgevoerd op het vlak van de structurering en formalisering van de kwaliteitszorg. Het programma **voldoet** daarmee aan de gestelde eisen voor Standaard 9.

Toetsing

Het panel stelt vast dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. Het panel constateert dat het toetsbeleid binnen Codarts is afgestemd op haar onderwijsvisie van authentiek leren: beoordelingen vinden plaats in reële beroepscontexten en de toetscriteria weerspiegelen de eisen in het werkveld. Het panel prijst de bewuste wijze waarop de opleiding zich toelegt op de kwaliteit van haar toetsing op verschillende niveaus, waarbij de processen transparant en eenduidig zijn. Het panel stelt vast dat de opleiding beschikt over een bewaarde examencommissie en toetscommissie die actief toezien op de kwaliteit van de toetsing. De informatievoorziening naar de studenten toe is goed. De opleiding **voldoet** dan ook aan Standaard 10.

Gerealiseerde leerresultaten

Het visitatiepanel constateert dat studenten van de masteropleiding Muziek de beoogde leerresultaten daadwerkelijk halen. De eindpresentaties zijn van

een hoog niveau en de Artistic Research theses geven een goede weergave van individuele ontwikkeling en onderzoekstrajecten van de studenten. Studenten worden bovendien door het werkveld zeer gewaardeerd. De meerderheid van de alumni is als professioneel musicus of performer in het beroepsveld werkzaam en veel studenten zijn in staat om de route die zij in de opleiding hebben ingezet, verder te ontwikkelen en uit te dragen in de beroepspraktijk. De opleiding **voldoet** aan Standaard 11.

Bijzonder Kenmerk Muzikale Diversiteit

Het visitatiepanel heeft kunnen vaststellen dat de opleiding een relevante en onderscheidende visie heeft op muzikale diversiteit die breed wordt gedragen en door het werkveld wordt herkend. Muzikale diversiteit is tevens concreet geoperationaliseerd binnen de verschillende studierichtingen en herkenbaar in de opzet, samenhang en opbouw van het programma en in het personeelsbeleid. Tijdens de opleiding worden studenten ondersteund en aangemoedigd om samenwerkingen aan te gaan met uiteenlopende genres en disciplines en zich breed te oriënteren. Het panel ziet de oriëntatie op muzikale diversiteit terug in eindproducten. Dat de doelstellingen van de opleiding op het vlak van cross-over en interdisciplinariteit worden behaald, blijkt ook uit de verdere loopbanen van alumni die zich buiten de gebaande wegen begeven en interdisciplinaire samenwerkingen aangaan.

Het panel onderkent zondermeer het muzikale diverse karakter van de opleiding maar zou deze willen uitdagen om het diversiteitsconcept blijvend te verkennen en te ontwikkelen, waardoor het uitgangspunt van muzikale diversiteit uitgebreid kan worden op verschillende niveaus (studentenpopulatie, docenten en samenwerkingsverbanden tussen Codarts, stad, regio en samenleving). Volgens het panel kan leerlijn Artistic Research uitstekend worden ingezet als instrument bij de verdere kritische bevraging van meer traditionele beroepsopvattingen en het concept van muzikale diversiteit.

Aanbevelingen

Aanvullend op genoemde positieve kwaliteiten van de opleiding heeft het panel ook een aantal aanbevelingen voor de verdere ontwikkeling en verbetering van het curriculum:

- Gezien de focus op muzikale diversiteit, raadt het panel aan dit thema explicieter in de beoogde leerresultaten naar voren te laten komen;
- De onderzoeksleerlijn kan volgens het panel verder ontwikkeld worden door de samenwerking met Codarts Research/de lectoraten te versterken, de zichtbaarheid van de onderzoeksprojecten van studenten te vergroten en door artistiek onderzoek te gebruiken voor het fundamenteel bevragen van bestaande denkkaders.
- Het panel onderkent deze noodzaak voor meer congruentie en samenspraak tussen de masteropleidingen op het vlak van artistiek onderzoek. De aanstelling van bijvoorbeeld een onderzoekscoördinator op het niveau van de lectoren zou behulpzaam kunnen zijn bij de realisatie van deze doelstelling.
- Het panel denkt dat het programma baat zou hebben bij een grotere variatie aan samenwerkingsverbanden, waarbij er gekeken kan worden naar een sterker engagement met andere doelgroepen in de stad Rotterdam, de regio en de samenleving als geheel. Ook zouden studenten tijdens de opleiding gestimuleerd kunnen worden om samen te werken met partners uit andere en aangrenzende sectoren om zo zich te oefenen in het creëren van productieve, multidisciplinaire netwerken die hun praktijk als musicus kunnen versterken en aanvullen.
- Het panel stelt vast dat er een sterkere integratie tussen de Artistic Research en de eindpresentaties de kwaliteit van het eindniveau verder zou versterken. Verder zou het panel het programma willen aanmoedigen om de centrale thema's die kenmerkend zijn voor de opleiding, en Codarts als geheel, sterker terug te laten komen in het eindniveau, zoals maatschappelijke en publieke gerichtheid en ondernemerschap, en het kritisch bevragen van bestaande, klassiek muzikale kaders.

Het panel heeft een opleiding aangetroffen met een duidelijk herkenbare visie en focus op muzikale diversiteit en interdisciplinariteit. De opleiding is zich bewust van vernieuwingen in het veld en staat daar goed mee in verbinding. De opleiding kenmerkt zich als een dynamische, professionele gemeenschap met een open, kwaliteitsbewuste sfeer en met een gelijkwaardige relatie tussen studenten en docenten. De leervaag van de student is het uitgangspunt. Door het maatwerk en de aandacht voor de student, ondersteund door *the Team around the Artist*, draagt de opleiding bij aan zowel de professionele als persoonlijke ontwikkeling van de studenten. Alle standaarden van het NVAO-kader zijn door het panel **positief** beoordeeld en op die grond geeft het visitatiepanel een positief advies inzake accreditatie van de Master Muziek. Tevens geeft het panel een **positief advies** inzake de aanvraag van het Bijzonder Kenmerk Muzikale Diversiteit.

Namens het voltallige visitatiepanel,
Utrecht, maart 2020

drs. L. W.J.M. Janssen
Voorzitter

dr. J.M. Batteau
Secretaris

Overzicht beoordeling

De beoordelingen per standaard zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Standaard	Beoordeling
1. Beoogde leerresultaten	Voldoet
2. Oriëntatie van het programma	Voldoet
3. Inhoud van het programma	Voldoet
4. Leeromgeving van het programma	Voldoet
5. Instroom	Voldoet
6. Personeel	Voldoet
7. Materiële voorzieningen	Voldoet
8. Begeleiding	Voldoet
9. Kwaliteitszorg, kwaliteitscultuur en ontwikkeling	Voldoet
10 Toetsing	Voldoet
11 Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Eindbeoordeling	Positief
Bijzonder kenmerk Muzikale Diversiteit	Beoordeling
1. Onderscheidend karakter	Voldoet
2. Concretisering	Voldoet
3. Relevantie	Voldoet
Advies	Positief

Inleiding

Codarts Rotterdam is een kleinschalige internationale kunstvakhogeschool met bachelor- en masteropleidingen in muziek, dans, circus arts en kunsteducatie, waaronder de masteropleiding Muziek. Het instituut streeft ernaar kunstenaars, musici en performers op te leiden met een onderscheidende artistieke identiteit die als professionals hun plaats kunnen innemen in de kunstsector. De hogeschool telt meer dan 1.000 studenten en 50 nationaliteiten, en heeft circa 340 medewerkers in dienst.

Het instituut

Codarts' missie is om 'talentvolle en gretige dansers, musici en circusartiesten op te leiden tot betrokken en inspirerende kunstenaars, leiders en coaches die hun vleugels uitslaan in een dynamische internationale omgeving'. Deze missie wordt ondersteund door zes concepten die tezamen de visie vormen op het onderwijs dat Codarts aanbiedt: ambachtelijk, zelfsturend, divers, verbindend, onderzoekend, duurzaam.

Codarts is ontstaan uit een fusie tussen de Rotterdamse Dansacademie en het Rotterdams Conservatorium. De onderwijsorganisatie is verdeeld in twee clusters: het cluster Muziek en het cluster Performing Arts. In het cluster Muziek zijn de bachelor Muziek (studierichtingen Jazz, Pop, Wereldmuziek en Klassieke Muziek), de bachelor Docent Muziek, de master Kunsteducatie en de master Muziek ondergebracht; in het cluster Performing Arts de bachelors Uitvoerende Dans, Docent Dans en Circus Arts, de master Danstherapie en van de bachelor Muziek de studierichting Muziektheater.

De opleiding

De Master Muziek is een voltijds HBO-opleiding met een nominale duur van 2 jaar (120 EC). De voertaal is Engels. Het panel onderschrijft deze keuze voor Engels als voertaal, omdat de master opleidt voor een internationaal werkveld: zowel studenten als docenten zijn actief in een grotendeels Engelstalig werkveld. Het programma heeft in de basis twee profielen: een *Performers Profile* voor uitvoerende musici en een *Composition Profile* voor componisten, waarbij beide profielen aangeboden worden in de muziekgenres klassiek, jazz, pop, en wereldmuziek. Het programma is erop gericht studenten de gelegenheid te bieden

zich binnen Codarts verder te ontwikkelen en te onderscheiden als uitvoerende musici, componisten of een combinatie van beide. De focus binnen de studie ligt op de artistieke, ambachtelijke en ondernemende ontwikkeling van de student, waarbij zelfsturing, reflectie, nieuwsgierigheid, discipline-overstijgende initiatieven en een open blik op de buitenwereld nadrukkelijk gestimuleerd worden.

Net als de andere opleidingen Codarts, is het curriculum gestoeld op verschillende beroepsrollen: speler, maker, ondernemer, onderzoeker, innovator en cultuurdrager. Het is aan de student om zelf accenten te leggen, afhankelijk van de eigen interesses en capaciteiten. Voorafgaand aan de studie stelt de student een studieplan en een onderzoeksplan op. Deze plannen dienen als leidraad voor de leerontwikkeling van de student gedurende de twee jaar van de studie, waarbij de student begeleid wordt door een of meer docenten bij de uitvoering daarvan. Artistiek onderzoek maakt integraal onderdeel uit van de opleiding, waarbij de student wordt geacht een verbinding te maken tussen zijn/haar onderzoeksthema's en zijn/haar eigen artistieke ontwikkeling, en bewuste keuzes maakt in relatie tot de actuele beroepspraktijk. Het curriculum bestaat uit 4 semesters van 30 EC, waarbij steeds 15 EC bestaat uit het hoofdvak (de muzikale discipline(s) waarin de student zich verder in wil bekwamen), en telkens 5 EC voor Ensembles, Artistiek Onderzoek en Vrije Ruimte. Jaarlijks laat de master zo'n 60 tot 70 studenten tot het programma toe.

De visitatie

Codarts Rotterdam heeft aan AeQui de opdracht gegeven onderhavige visitatie uit te voeren. Hier toe heeft AeQui een onafhankelijk en ter zake

kundig panel samengesteld. Met vertegenwoordigers van de opleiding heeft een voorbereidend gesprek plaatsgevonden. In dat gesprek is het programma en de invulling van de gesprekken en gesprekspartners vastgesteld. Het panel heeft tijdens de visitatie op 12 december 2019 dit programma doorlopen (voor een overzicht van het programma van de visitatie, zie bijlage 2).

De commissie heeft zich bij haar beoordeling expliciet georiënteerd aan het cluster waarin deze opleiding geplaatst is. Dit is met het voltallig panel gedaan, tijdens het voorbereidend overleg, en afsluitend bij de oordeelsvorming. De hiertoe benodigde kennis was aanwezig in (een deel van) het panel. De commissie heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd; aan het einde van de visitatie is de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en conclusies van de commissie.

Het visitatiepanel heeft haar bevindingen en oordeel geformuleerd in het kader van de uitgebreide opleidingsbeoordeling en het door de opleiding aangevraagde bijzonder kenmerk muzikale diversiteit. De bevindingen aangaande het bijzonder kenmerk is als afzonderlijk hoofdstuk in dit rapport opgenomen. Het rapport is in concept toegestuurd aan de opleiding in februari 2020, de reacties van de opleiding zijn verwerkt tot dit definitieve rapport.

Op initiatief van de opleiding gaat een ontwikkelgesprek plaatsvinden in het voorjaar van 2020. De resultaten van dit ontwikkelgesprek hebben geen invloed op de in dit rapport weergegeven beoordeling.

Beoogde leerresultaten

Het visitatiepanel heeft vastgesteld dat de beoogde leerresultaten wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie concreet zijn uitgewerkt en voldoen aan de (inter)nationale eisen die aan een masteropleiding muziek zijn gesteld. Het panel is positief over de heldere en vooruitstrevende visie van de opleiding. Deze heeft als doelstelling om musici en performers te begeleiden bij hun verdere artistieke en professionele ontwikkeling als musicus, performer en/of componist met een duidelijke individuele signatuur. Het panel stelt vast dat de opleiding onderscheidend perspectief heeft op het beroep waarbij de focus ligt op artistiek onderzoek, muzikale diversiteit en interdisciplinariteit. Het panel prijst de sterke verbinding van het programma met het beroepenveld en de manier waarop het zich laat voeren door actuele en relevante ontwikkelingen in het muzikale domein. Gezien de focus op muzikale diversiteit, raadt het panel aan dit thema explicieter in de beoogde leerresultaten naar voren te laten komen.

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld, het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

De opleiding heeft als doel studenten op te leiden voor een duurzame en flexibele carrière in het muzikale domein. Het programma is er op gericht studenten competenties mee te geven waarmee ze zich straks na de studie staande kunnen houden in de steeds veranderende en zeer hybride beroepspraktijk. Het beroep wordt gekenmerkt door een steeds grotere nadruk op muzikale crossovers, interdisciplinair werken, co-creatie, en de opkomst van verdienmodellen in de virtuele wereld, in programmering. De uitvoering van muziek vindt bovendien in toenemende mate plaats binnen multimediale contexten waarin ook andere kunst disciplines betrokken zijn. Om aansluiting te vinden bij deze veranderende, hybride en uitdagende beroepspraktijk richt het programma zich op de artistieke, ambachtelijke en ondernemende ontwikkeling van de student, waarbij zelfsturing, kritische reflectie, nieuwsgierigheid, muzikale diversiteit en cross-over en een open blik naar de buitenwereld nadrukkelijk gestimuleerd worden. Zoals in het Strategisch Plan (2016-2022) is vastgelegd, is zelfsturing een belangrijke kernwaarde binnen de opleiding. De vertaling hiervan in het onderwijsproces is dat de student voor een groot

deel architect is van zijn eigen leervraag en leerproces. Zelfsturing geeft de studenten, die met een bachelor-diploma op zak al beroepsbekwaam zijn, de mogelijkheid om binnen het programma hun eigen interessegebieden en ambities te verkennen en te vertalen naar een onderzoekstraject dat bijdraagt aan hun persoonlijke, artistieke en professionele ontwikkeling. Artistiek onderzoek vervult dan ook een belangrijke rol in de visie en doelstellingen van het programma. De onderzoekslijn is gericht op het ondersteunen van studenten bij het vinden en uitwerken van een onderzoeksvraag die direct gerelateerd is aan hun artistieke discipline(s). (Zie verder ook Standaard 2 en Standaard 3).

Het opleidingsprofiel en de beoogde leerresultaten van het programma zijn gebaseerd op het in 2018 landelijk vastgestelde opleidingsprofiel voor de master Muziek. Dit is opgesteld door het Netwerk Muziek en Vereniging Hogescholen, en door het werkveld gevalideerd. Waar er daarvoor nog geen profiel was (in 2002 was er alleen voor de bachelor een profiel gemaakt) werd mede gezien de snelle ontwikkelingen in het werkveld een grote behoefte gevoeld in gezamenlijk afspraken te maken over niveau en inhoud van de opleidingen master Muziek. Aan de basis lagen de nationale en internationale algemene niveauaanduidingen voor hoger (beroeps)onderwijs (de Dublin descriptor), de niveau-aanduiding van

de Vereniging Hogescholen (hbo-standaard), het European Qualification Framework (EQF) en het daaruit voortvloeiende Netherlands Qualification Framework (NLQF). In het opleidingsprofiel zijn tevens overzichten opgenomen waarin de relatie tussen de competenties en deze internationale kaders zijn geëxpliciteerd. Codarts heeft actief deelgenomen in de werkgroep die het profiel heeft geschreven, met twee medewerkers die als specialisten respectievelijk het klassieke domein en het domein van de jazz, pop en wereldmuziek-genres bestrijken. Het programma onderscheidt zes competenties met bijbehorende criteria en gedragsindicatoren: ambachtelijk vermogen; omgevingsgerichtheid; creërend vermogen; communicatief vermogen; organiserend vermogen en het vermogen tot onderzoek en ontwikkeling. (Voor een nadere uitwerking van de beoogde leerresultaten, zie bijlage 3).

De opleiding borgt de afstemming van haar doelstellingen op de eisen in het beroepenveld op verschillende manieren. Via haar (inter)nationale netwerken en contacten blijft de opleiding op de hoogte van de actuele ontwikkelingen in de muzieksector. Zij is, zoals vermeld, direct betrokken geweest bij het opstellen van het landelijke beroepsprofiel in 2018. Daarnaast participeren veel docenten in landelijke netwerken, panels en werkgroepen die specifiek zijn voor hun discipline. De hoofden van de richtingen binnen de bachelor- en masteropleidingen zijn, net als de docenten en vrijwel alle studenten, sterk verbonden met de beroepspraktijk als uitvoerend musicus, componist en andere rollen. Het programma consulteert haar docenten, studenten, staf, alumni, en het bredere werkveld regelmatig over de visie en, doelstellingen van de opleiding en ontwikkelingen in de het beroepenveld via rondetafelgesprekken.

Overwegingen

Het visitatiepanel oordeelt dat de beoogde leerresultaten zowel inhoudelijk als voor wat betreft de beroepsoriëntatie helder geconcretiseerd en toegesneden zijn op de huidige ontwikkelingen in

de muzieksector, zowel nationaal als internationaal. Het panel is positief over het gekozen opleidingsprofiel dat in haar specifieke invulling gericht is op de artistieke, ambachtelijke en ondernemende ontwikkeling van de student, waarbij er een duidelijke focus is op zelfsturing, kritische reflectie en nieuwsgierigheid, en er veel aandacht uitgaat naar muzikale diversiteit en cross-overs. De verbinding tussen artistiek onderzoek en de ontwikkelingsvragen van de student speelt daarbij een belangrijke rol.

Het panel stelt verder vast dat de visie en doelstellingen breed worden gedragen en dat er gezamenlijk een goed zicht is op wat het programma wil bereiken. Op basis van haar gesprekken met het management, de docenten en de studenten heeft het panel kunnen vaststellen dat de opleiding gezamenlijk heeft nagedacht over haar visie en de invulling van de competenties. De visie op muzikale diversiteit acht het panel overtuigend en relevant, waarbij het gaat om het opleiden van studenten die vanuit hun specialisme in staat zijn cross-overs te maken en een eigen interdisciplinair pad te volgen. Het panel zou daarbij de opleiding willen uitdagen om haar visie op diversiteit verder te ontwikkelen, bijvoorbeeld als het gaat om een fundamentele bevraging van wat muzikaliteit is in relatie tot nieuwe genres en muziekvormen, maar ook richting vraagstukken rondom culturele diversiteit. Het panel was verheugd te horen dat er inderdaad op dit moment gewerkt wordt aan een beleidsdocument over culturele diversiteit binnen Codarts. Daarnaast heeft Codarts onlangs besloten te participeren in het lectoraat *Cultural Diversity* van de Hogeschool Rotterdam, omdat dit nauw aansluit bij haar visie op diversiteit en maatschappelijke betrokkenheid.

Het panel stelt vast dat de opleiding de relevantie en actualiteit van haar doelstellingen en leerresultaten zorgvuldig borgt, mede dankzij de professionele netwerken en beroepservaring van de docenten en studenten, de betrokkenheid van het programma bij de landelijke vaststelling van het beroepsprofiel en de wijze waarop belanghebbende regelmatig geconsulteerd worden over de

visie en ambities van de opleiding. Verder heeft het panel veel waardering voor de sterke verbinding van de opleiding met het beroepenveld en de manier waarop zij zich laat voeden middels de professionele netwerken en samenwerkingsverbanden. Ook heeft het panel kunnen waarnemen dat het team een groot commitment toont om deze steeds verder te ontwikkelen en te verscherpen.

De aandacht voor muzikale diversiteit, cross-overs en interdisciplinariteit herkent het panel zonder meer in de visie van de opleiding, maar minder expliciet in de concrete competenties die zijn vastgesteld als beoogde leerresultaten. Zij

raadt de opleiding dan ook aan om haar profilering ook nadrukkelijker terug te laten komen in de competenties en gedragsindicatoren zoals deze in het opleidingsprofiel zijn vastgesteld. Het panel prijst de heldere, actuele visie en ambities van de opleiding, waarin de leervraag van de student centraal staat en onderzoek een belangrijke kritisch-reflectieve functie vervult in het studietraject.

Op grond van deze overwegingen oordeelt het panel dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Programma

Het visitatiepanel heeft kunnen vaststellen dat de oriëntatie, inhoud en vormgeving van de opleiding een uitdagende leeromgeving vormen die studenten ondersteunt bij de verdere ontwikkeling van hun artistieke en professionele identiteit, en hen stimuleert de grenzen van hun eigen muziekgenre heen te kijken. Het panel prijst de manier waarop het programma toegesneden is op de individuele wensen, kwaliteiten en ambities van de student, waarbij artistiek onderzoek expliciet gerelateerd is aan het persoonlijke, professionele en artistieke ontwikkelingsproces van de student. De onderzoeksleerlijn kan volgens het panel verder ontwikkeld worden door de samenwerking met Codarts Research/de lectoraten te versterken, de zichtbaarheid van de onderzoeksprojecten van studenten te vergroten en door artistiek onderzoek te gebruiken voor het fundamenteel bevragen van bestaande denkkaders. Zij constateert dat de beoogde muzikale diversiteit op vanzelfsprekende wijze deel uit maakt van het curriculum en erkend en herkend wordt door studenten, docenten en werkveld. Ook het aannamebeleid van de opleiding sluit zeer goed aan bij het studentgerichte, muzikaal diverse profiel van opleiding. De commissie is verder zeer positief over de studentbegeleiding en de manier waarop de student centraal gesteld wordt in het curriculum, waarbij de individuele leervraag centraal staat en studenten ondersteund worden door 'the team around the artist'. Verder prijst het panel de sterke oriëntatie op, en relatie met, het werkveld, dankzij de professionele netwerken en samenwerkingsverbanden van de docenten en de projecten met externe partners uit het professionele domein. Het panel denkt dat het programma baat zou hebben bij een grotere variatie aan samenwerkingsverbanden, waarbij er gekeken kan worden naar een sterker engagement met andere doelgroepen in de stad Rotterdam, de regio en de samenleving als geheel. Ook zouden studenten tijdens de opleiding gestimuleerd kunnen worden om samen te werken met partners uit andere en aangrenzende sectoren om zo zich te oefenen in het creëren van productieve, multidisciplinaire netwerken die hun praktijk als musicus kunnen versterken en aanvullen.

Oriëntatie

Standaard 2: De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.

Bevindingen

Oriëntatie op het beroep

Het masterprogramma is opgezet rondom de leervraag van de student. Aan het begin van studie schrijft elke student een studieplan en een onderzoeksplan waarin wordt aangegeven wat hij/zij in de twee jaar van de studie wil bereiken, welke vragen daarbij horen en hoe hij/zij dit wil realiseren. Het schrijven van een studieplan en onderzoeksplan brengt bij studenten een proces van bewustwording over de leervraag op gang en geeft docenten en staf van de opleiding een goed

idee van de achtergrond, motivatie, inzicht in eigen kunnen en interessegebieden van de aankomende student. De opleiding legt de nadruk op zelfsturing en kritische reflectie en het maken van bewuste keuzes. Belangrijke voorwaarde is dat het studieplan en onderzoeksplan samenhang vertonen en een duidelijke route uittekenen richting de actuele beroepspraktijk. Studenten worden daarin begeleid door diverse professionals. De opleiding onderscheidt globaal zes beroepsrollen: de onderzoeker; de innovator; de speler; de maker; de ondernemer en de cultuurdrager. Studenten bekwamen zich al deze rollen maar worden geacht in het eigen leertraject zelf accenten te leggen en keuzes te maken die passen bij zijn/haar interesses en capaciteiten.

De profilering en de oriëntatie op ondernemerschap is integraal onderdeel van zowel het hoofdvak als het artistieke onderzoek. De oriëntatie op

het beroep krijgt echter niet alleen vorm middels de eigen leerroute van de student, maar ook door de verschillende vormen van professionele, veelal interdisciplinaire, samenwerkingsverbanden, zowel binnen Codarts als daarbuiten. Studenten werken bijvoorbeeld samen studenten uit de disciplines Dans en met Circus, met Theater en met Beeldende Kunst (in samenwerking met de Willem de Kooning academie), en verkennen de verbinding tussen maken en spelen, ondersteund door deskundige docenten. Samenwerking met andere disciplines binnen Codarts is ook een speerpunt in de gezamenlijke projecten. Een mooi voorbeeld hiervan is het jaarlijkse poporkest waarin studenten van Klassiek, Pop, Jazz, Muziektheater en Wereldmuziek een avondvullende show neerzetten, het OTRA Sinfonica orkest (klassiek en tango), de Contemporary Bigband (jazz en klassiek) en schrijfkampen waaraan studenten Indiase muziek en Pop meedoen.

Daarnaast is er veel interactie met diverse podia in de stad Rotterdam en de regio, alsook met partnerinstituten. Mede ook naar aanleiding van de aanbevelingen van de vorige visitatie is er bijvoorbeeld uitwisseling op het gebied van de keuzevakken tot stand gebracht met het Koninklijk Conservatorium; zo werkt bijvoorbeeld de afdeling Pop van Codarts samen met de opleiding Art of Sound (KC) bij het Koninklijk Conservatorium. Ook zijn er grote klassieke projecten uitgevoerd met de gemeente Den Haag. Verder is er intensieve samenwerking met andere partners, zoals het Rotterdams Philharmonisch Orkest, waar de beste studenten van Codarts in een orkestacademie onder begeleiding van de orkestmusici professionele coaching krijgen. Daarnaast heeft de opleiding twee jaar achtereenvolgend een festival georganiseerd waarin de verbinding met de stad, interdisciplinariteit en het gezamenlijk creëren in verschillende contexten centraal staat.

Tot slot, dankzij de beroepservaring en expertise van de hoofdvakdocenten, die allen ook werkzaam zijn in de beroepspraktijk, krijgen studenten een goed inzicht in de eisen en standaarden die door het werkveld gesteld worden.

Artistiek onderzoek

Het vorige visitatiepanel was kritisch over de invulling van het leeronderzoek, met name als het ging om de relatie met het hoofdvak. De opleiding heeft de aanbevelingen ter harte genomen en de onderzoeksleerlijn opnieuw vormgegeven, waarbij research coaches een belangrijke verbindende en ondersteunende rol spelen. De leerlijn bestaat uit een introductiedag voor alle studenten waarin zij worden gekoppeld aan hun specifieke onderzoeksdomen en een gespecialiseerde onderzoekscoach. Dit wordt opgevolgd met intensief onderwijs in het eerste semester waarin de studenten een goede methodologische basis krijgen aangeboden voor het doen van onderzoek. De gehanteerde onderzoeksmethodologie binnen de opleiding is in intensieve maandelijkse interviewsessies met de research coaches zodanig vormgegeven dat het een goed handvat biedt voor studenten met relatief weinig onderzoeksvaardigheden. Na het eerste semester volgen studenten maandelijkse domeinbijeenkomsten met de research coach om te komen tot een concreet onderzoeksplan. Dit plan bevat een duidelijke onderzoeksvraag, een planning van de onderzoeksactiviteiten, het professionele netwerk waarvan de student gebruik wil gaan maken en een indicatie van het beoogde eindresultaat. Het plan wordt vervolgens aan het einde van het eerste semester beoordeeld, samen met de hoofdvakdocent. De eerste resultaten worden aan het einde van de tweede semester beoordeeld. Het tweede jaar is op dezelfde wijze vormgegeven en wordt afgesloten met de beoordeling van de eindpaper, dat altijd samenhang moet vertonen met de artistieke ontwikkeling binnen het hoofdvak. De beoordeling vindt plaats aan de hand van een beoordelingsformulier met vaste criteria (zie verder standaard 10: Toetsing).

Studenten die het panel gesproken heeft waren zeer te spreken over de opzet van het onderzoeksdeel. Zij bevestigden dat dit integraal samenhangt met het ontwikkelingstraject binnen het hoofdvak en gaven aan dat er regelmatig constructieve (gezamenlijke en individuele) feedback- en toetsmomenten zijn om hun voortgang te structureren. Het studie- en onderzoeksplan

verandert gedurende de twee jaar, het wordt steeds meer toegespitst op de eigen doelen, aldus de studenten.

De master organiseert jaarlijks een tiental clinics voor de masterstudenten waarvan de studenten er minimaal vier moeten volgen. De thema's die daar worden aangesneden hebben te maken met het aanleren van specifieke onderzoeksvaardigheden. Zo is er een clinic over interviewtechnieken en data-analyse, het schrijven van een onderzoeksrapport, het annoteren van muziekpartituren, nieuwe onderzoeksmethodieken zoals *Self-critical practice & reflexive writing* en *Reenactment*.

Het kader en de methodologie die het programma hanteert kan worden omschreven als 'praktijkgericht design onderwijs' en is sterk sturend op de vorm (niet de inhoud) van het onderzoekstraject van de student. Daar is bewust voor gekozen omdat de opleiding heeft ondervonden dat wanneer de keuze voor methodologie aan studenten wordt overgelaten, het onderzoekstraject als erg lastig wordt ervaren. Studenten liepen vertraging op omdat zij vastliepen in hun onderzoek. Sinds de introductie van het nieuwe onderzoeksmodel is de voortgang en studeerbaarheid flink verbeterd en studenten studeren nu binnen de gestelde twee jaar af. Niettemin, onderkent het programma de beperkingen van het gebruik van slechts een model/methode, en is op dit moment bezig met het ontwikkelen van kaders die een goed handvat bieden voor zelfgekozen trans-, inter-, en multidisciplinaire interventies in de muzikale praktijk van studenten. Dit zal in de toekomst leiden tot een heterogener beeld van de soorten onderzoek die worden uitgevoerd. Studenten gaven aan dat zij veel steun hadden aan de kaders die nu gegeven worden en dat deze hen helpen om heldere en productieve keuzes te maken in hun onderzoekstrajecten.

Codarts Research

Codarts heeft drie lectoraten: *Performance Practice, Excellence and Wellbeing* en *Innovation in Education*. Deze vallen onder de organisatorische

eenheid Codarts Research, met als hoofd de lector *Performing Arts Medicine*, ondersteund door een beleidsmedewerker. Codarts Research is de spil bij de organisatie van de PhD-trajecten voor docenten van Codarts en werkt daarin goed samen met de Erasmus Universiteit, zoals bij de monitoring van de voortgang van de promovendi. Codarts Research organiseert periodieke bijeenkomsten van lectoren, promovendi en de opleidingen: de zogeheten Programmacommissie Onderzoek. Doel hiervan is de connectie tussen de lectoraten en de opleidingen verder te bevorderen, een platform te zijn voor de uitwisseling van ideeën over (artistiek) onderzoek in de lectoraten en leeronderzoek in de opleidingen alsmede het verbeteren van doorlopende leerlijnen onderzoek binnen de opleidingen.

Het vier jaar geleden door de master Muziek gestarte Research Festival, met inmiddels zo'n 200 bezoekers, heeft zich ontwikkeld tot een festival waarin alle facetten van het onderzoek bij Codarts aan bod komen, van bachelor scriptiepresentaties tot presentaties van PhD-kandidaten en van internationale key note speakers, tot een wedstrijd voor het beste masteronderzoek Codarts-breed.

Overwegingen

Het panel is positief over de oriëntatie van het programma op de beroepspraktijk. Het curriculum stelt de leervraag en persoonlijke en professionele ontwikkeling van de student centraal, waarbij zelfsturing, kritische reflectie, nieuwsgierigheid en een open blik op de wereld nadrukkelijk gestimuleerd worden. Het curriculum sluit aan bij actuele ontwikkelingen in de sector en biedt studenten via een veelheid aan samenwerkingsverbanden met andere opleidingen binnen Codarts, met collega-instituten en met lokale en regionale professionele partners de gelegenheid om in een uiteenlopende professionele contexten hun artistieke en professionele identiteit te ontwikkelen en te verdiepen. Muzikale diversiteit komt in de samenwerkingsverbanden, maar ook in de eigen leertrajecten van de studenten tot uitdrukking. Docenten bieden daarbij een directe link met de beroepspraktijk aangezien zij, naast

het lesgeven, een eigen professionele muziekpraktijk voeren.

De studenten die het panel gesproken heeft tijdens de visitatie gaven te kennen dat zij de beroepsgerichte oriëntatie van de opleiding hoog waardeerden. Zij waren allen zeer te spreken over de vele mogelijkheden die zij kregen om in het beroepenveld ervaring op te doen via de vele tot de verbeelding sprekende, toonaangevende samenwerkingsverbanden met organisaties in het lokale regionale en nationale werkveld. Ook gaven zij aan de focus op muzikale diversiteit te herkennen in de manier waarop zij worden gecoacht en ondersteund.

De verbinding met het professionele domein is sterk en gevarieerd, zo stelt het panel vast. Toch denkt zij dat er op dit vlak meer winst te behalen is. In de eerste plaats zou de commissie de opleiding willen stimuleren om de relatie de buitenwereld te verbreden door professionals uit andere domeinen bij projecten en samenwerkingsverbanden te betrekken. Dit geldt bijvoorbeeld voor het organiseren, vormgeven en programmeren van events en festivals, maar ook voor het zichtbaar maken van onderzoek: studenten worden geacht de organisatie van optredens zelf te coördineren, geholpen door Codarts Agency. Door studenten tijdens de studie al een netwerk te laten opbouwen met professionals en te oefenen in het mobiliseren van verschillende partners met andere expertises, leren zij daadwerkelijk hoe het is om als ondernemende musicus in het werkveld te functioneren. Ten tweede, hoewel muzikale diversiteit op een vanzelfsprekende wijze onderdeel uitmaakt van het curriculum, denkt de commissie dat de opleiding zich verder zou kunnen oriënteren op niet-formeel geschoolde musici (amateurmusici, maar ook informele muzikale circuits) en daarmee nieuwe doelgroepen kan aanboren en tot nieuwe samenwerkingsverbanden kan komen. De commissie is positief over de grote stappen die de opleiding heeft gemaakt in de ontwikkeling van de onderzoeksleerlijn. Zij heeft waardering voor de vormgeving ervan die nadrukkelijk is gericht op de verbinding tussen artistiek onderzoek en de persoonlijke en professionele ontwikkeling van de student. Ook is zij positief over de

inzet van de research coaches die studenten begeleiden bij alle stappen van het onderzoeksproces. Het panel zou de opleiding willen uitdagen om voort te gaan op de ingeslagen weg en haar visie op en implementatie van artistiek onderzoek nog verder uit te diepen op twee niveaus. In de eerste plaats dringt de commissie aan op het versterken van de verbinding van onderzoek met Codarts Research en de lectoraten, zodat het programma zich op dat vlak kan laten voeden en studenten in aanraking kan brengen met verschillende methodieken en perspectieven die binnen het domein van onderzoek zoal worden ingezet. Studenten zouden bijvoorbeeld meegenomen kunnen worden in bestaande onderzoeksprojecten van Codarts Research/de lectoraten (zoals het lectoraat *Performance Practice*). Een sterkere verbinding met Codarts Research zal ook bijdragen aan een grotere zichtbaarheid van het onderzoek dat studenten zelf in het kader van het programma uitvoeren, zowel binnen Codarts als daarbuiten. Ten tweede is artistiek onderzoek volgens het panel bij uitstek een instrument met een groot experimenteel en innovatief potentieel. Dit potentieel zou verder verkend en uitgewerkt kunnen worden en ingezet kunnen worden bij het kritisch en radicaal bevragen van bestaande denkkaders over de plaats en functie van muziek (en de musicus) in het artistieke domein en de samenleving als geheel.

Samengevat stelt de commissie vast dat dankzij sterke beroepsgerichte focus in de individuele leertrajecten van de studenten, de productieve en gevarieerde samenwerkingsverbanden met het professionele domein, de praktijkervaring van de docenten en de nadrukkelijke verbinding tussen artistiek onderzoek en de professionele ontwikkeling van de student, het programma aan deze standaard **voldoet**.

Inhoud

Standaard 3: De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Bevindingen

De Master Muziek is een voltijds HBO-opleiding met een nominale duur 2 jaar (120 EC) met Engels als voertaal. Het panel onderschrijft deze keuze voor Engels als voertaal, omdat de master opleidt voor een internationaal werkveld: zowel studenten als docenten zijn actief in een grotendeels Engelstalig werkveld. Het programma heeft in de basis twee profielen: een *Performers Profile* voor uitvoerende musici en een *Composition Profile* voor componisten, waarbij beide profielen aangeboden worden in de muziekgenres klassiek, jazz, pop en wereldmuziek. Het curriculum bestaat uit 4 semesters van 30 EC, waarbij steeds 15 EC bestaat uit het hoofdvak (de muzikale discipline(s) waarin de student zich verder in wil bekwamen), en telkens 5 EC voor Ensembles, Artistiek Onderzoek en Vrije Ruimte. De inhoud van het programma is vastgelegd in modulebeschrijvingen die studenten op het Codarts Intranet kunnen raadplegen. Elke beschrijving bevat gegevens over de inhoud, de studielast, de leerdoelen, de toetsvorm en de beoordelingscriteria. Daarnaast wordt beschreven welke competenties vanuit het landelijke opleidingsprofiel in de module aan bod komen.

De aansturing van de hoofdvakdocenten is belegd bij de betreffende hoofden van de afzonderlijke studierichtingen, tezamen met het hoofd van de master Muziek. Daarbij zijn de specifieke wensen van de student zoals vastgelegd in het studieplan leidend. De ensembles voor masterstudenten zijn verschillend per opleiding. Hierbij wordt in alle gevallen met een portfolio gewerkt.

De Vrije Ruimte is ingeruimd om studenten zoveel mogelijk de ruimte te bieden zich te ontwikkelen in de gebieden waar zij interesse in hebben en die aansluiten bij hun studieplan en onderzoeksvraag. Binnen deze ruimte is er de mogelijkheid keuzevakken te volgen, concertreizen te maken, opnames te maken en meer. De student is daarbij maximaal zelfsturend. Uit de vele mogelijkheden, die allemaal studiegerelateerd zijn, maken studenten bewuste individuele keuzes. Achteraf worden de keuzes in een portfolio gemotiveerd, geëvalueerd en geeft de student een verantwoording van de tijdsbesteding. De research

coaches hebben inzage in het portfolio dat wordt bijgehouden in de elektronische leeromgeving. Of het portfolio voldoet en er de studiepunten aan worden toegekend wordt beoordeeld door het Hoofd van de Master en een van de andere hoofden.

Overwegingen

De commissie stelt vast dat het curriculum studenten in staat stelt de competenties uit het opleidingsprofiel eigen te maken en daarmee de beoogde leerresultaten te behalen. Het panel omschrijft de inhoud van als helder, flexibel en samenhangend. De opbouw, niveau en invulling van de studieonderdelen zijn relevant, passend bij de doelstellingen van de opleiding en elk studieonderdeel is te herleiden tot de beoogde leerresultaten. Studenten die het panel gesproken heeft waren tevreden met de inhoud, structuur, samenhang tussen de onderwijsonderdelen van het programma. Zij prezen de breedte van de opleiding, de aandacht voor muzikale diversiteit, ondernemerschap en interdisciplinaire cross-overs. Op grond van deze overwegingen oordeelt het panel dat de opleiding **voldoet** aan deze standaard.

Vormgeving

Standaard 4: De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Bevindingen

De didactiek van Codarts is gebaseerd op het idee van leren als een actief en sociaal proces. Zoals beschreven, is de student zelfsturend in de vormgeving van zijn/haar eigen beroepsgerichte leerproces. Deze benadering sluit aan bij de eisen die aan het beroep worden gesteld; de huidige beroepspraktijk vraagt om flexibele, professionele musici die zich blijvend ontwikkelen, kunnen samenwerken en daarin welbewuste keuzes maken die passen bij hun eigen artistieke profiel. De opleiding hanteert een variatie aan werkvormen die nauw zijn gerelateerd aan de beroepspraktijk. Binnen het hoofdvak zijn er individuele

en groepslessen van een of meerdere docenten. Er worden verwerkingsopdrachten gegeven, voordoen/nadoen, vragen opgeworpen en opdrachten gegeven die appelleren aan het reflectieve vermogen van de student. Waar er meerdere docenten betrokken zijn bij het hoofdvak is er een gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de artistieke ontwikkeling van de student. In het leeronderzoek krijgt de student in het eerste semester sturing via opdrachten en instructie om de noodzakelijke onderzoeksvaardigheden te leren. Daarna gaat de student zelfstandig verder onder supervisie van een research coach die het onderzoeksproces bewaakt. Er is peer feedback bij de presentaties. Bij de uitvoering van het onderzoek doet de student een beroep op experts binnen en buiten Codarts. Communicatie verloopt voor een groot deel via Google Classroom, waar opdrachten en onderzoekresultaten worden geüpload en gezamenlijk aan documenten kan worden gewerkt. In de ensembles en groepslessen is er een accent op samenwerking, reflectie, discussie, het experiment en een interventiecyclus van 'problem solving' naar 'problem finding' en weer terug naar 'problem solving'. Waar in ensembles zowel bachelor- als masterstudenten participeren wordt ernaar gestreefd de masterstudent een leidende positie te geven. In de vrije ruimte wordt maximaal geappelleerd aan de zelfsturing.

Door middel van motivatie, evaluatie en bijhouden van tijdsbesteding krijgt de student maximaal de ruimte zijn eigen ontwikkelings- en professionaliseringsproces te sturen, en tegelijkertijd de mogelijkheid activiteiten in het werkveld te vertalen in studiepunten. Studenten kunnen daarbij gebruik maken van een persoonlijk budget van maximaal 500 euro per jaar.

Student Life

Duurzame geestelijke en lichamelijke gezondheid voor professionals in de muzieksector is bij Codarts een belangrijk thema. Studenten worden uitgedaagd om het uiterste uit hun talent en performance te halen. Omdat hierdoor het risico op uitval toeneemt, is het van belang dat er een goede balans is tussen belasting en belastbaarheid. Codarts heeft een uniek professionele zorg-

en begeleidingsstructuur ontwikkeld (ondergebracht bij de afdeling 'Student Life') om bewustwording te creëren bij studenten en hen te ondersteunen in geval van klachten. Deze benadering van het vak maakt ook expliciet onderdeel uit van het didactisch concept (zie het hoofdstuk 'Voorzieningen' voor een nadere beschrijving van Student Life.)

Overwegingen

De opzet en het didactisch concept van het programma sluiten direct aan bij de doelstellingen van het programma. De opleiding biedt een uitdagend en samenhangend programma waarin studenten zich verder kunnen ontwikkelen en bekwaam als professionele musici met een eigen artistieke signatuur. Zelfsturing, kritische reflectie, bewuste keuzes en eigen verantwoordelijkheid staan in alle onderdelen van het programma centraal. Daarbij worden studenten goed ondersteund door hoofdvakdocenten en research coaches, en zo nodig, door de studieloopbaanbegeleider.

De studenten die het panel heeft gesproken, waren erg positief over de didactische vormgeving van het programma, dat naar hun oordeel zeer uitdagend, stimulerend, inspirerend en op de persoon toegesneden is. Op basis van de bevindingen en bovenstaande overwegingen oordeelt het panel dat het programma aan deze standaard **voldoet**.

Instroom

Standaard 5: Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Bevindingen

De instroom in de opleiding is internationaal en muzikaal divers. De reputatie van docenten is nog altijd een belangrijke factor in het aantrekken van studenten, zo blijkt uit de zelfevaluatie en de gesprekken die het panel voerde. Maar ook het interdisciplinaire, muzikale diverse profiel van Codarts en de kosmopolitische context van de stad Rotterdam blijken belangrijke redenen te zijn voor studenten om zich bij de masteropleiding

aan te melden. Docenten en de hoofden van de muziekopleidingen werven actief in hun eigen netwerken, nationaal en internationaal. Omdat sommige muziekgenres nog niet in eigen land (op masterniveau) aan de conservatoria worden onderricht is Codarts aantrekkelijk voor veel internationale studenten die hun bacheloropleiding willen vervolgen.

Toelatingsprocedure

Om te worden toegelaten tot de masteropleiding moeten studenten:

- in het bezit zijn van een bachelordiploma Muziek of Docent Muziek;
- een hoge graad van beheersing tonen op het terrein van zijn hoofdvak en in staat zijn zich verder te ontwikkelen, ook waar het gaat om onderzoeksvaardigheden;
- voldoende beheersing hebben van de Engelse taal om gecoacht te kunnen worden. Dit is een harde eis bij de auditie (IELTS 5.5)

Voorafgaand aan de auditie leveren de kandidaten een studie- en onderzoeksplan in. Na de auditie wordt een auditgesprek gevoerd waarin er aandacht besteed wordt aan motivatie, verwachtingen, studielast, contacturen en het artistieke profiel. Het gesprek en studieplan geeft de toelatingscommissie een indruk over de leervraag en interessegebieden van de kandidaat. Het onderzoeksplan geeft de coördinator van het leeronderzoek na eventuele toelating veel inzicht in hoe studenten in te delen in groepen met soortgelijke onderzoeksvragen. Een finaal besluit over plaatsing neemt het hoofd van de master, op voorpraak van de collega-hoofden en docenten. Of studenten daadwerkelijk worden geplaatst hangt af van het niveau van de student en de mate waarin de student een voor Codarts interessant profiel heeft, waarbij een goede spreiding over de genres en de instrumentgroepen ook meespeelt in de afweging. Wanneer een Codarts-bachelorstudent de wens te kennen geeft te willen doorstuderen in de master Muziek geeft de beoordelingscommissie van het bachelor eindexamen aan of de student toelaatbaar is en dus of

hij/zij in staat wordt geacht de masterstudie binnen twee jaar met goed gevolg af te ronden. Bij kandidaten die van buiten Codarts komen vindt voorselectie plaats via opnames, of een ingestuurd portfolio voor degenen met een makersprofiel. Kandidaten die door de voorselectie komen worden uitgenodigd voor een live-auditie bij Codarts.

Deficiënties

Studenten worden beoordeeld op de beheersing van het Engels tijdens het toelatingsexamen, een taak van de technisch voorzitter van de toelatingscommissie. Als de student niet coachbaar is in deze taal, wordt hij of zij afgewezen. Studenten die wel zijn toegelaten, maar geen gewaarborgd certificaat voor Engelse taalbeheersing hebben overlegd, kunnen een taaltest doen die door Codarts wordt aangeboden. Studenten die voor deze test zakken worden met klem aangeraden deel te nemen aan taalvaardigheidscursussen. Een deel van de studenten met een bachelordiploma in muziek missen bepaalde basisvaardigheden op het vlak van onderzoek. Dit zijn veelal studenten uit Zuid-Europa, Azië en Zuid-Amerika. De intensieve onderzoeksmodule in het eerste semester, waar aanwezigheidsplicht geldt, is op deze kennis- en vaardigheidslacunes toegesneden en draagt er zorg voor dat deze na het semester zijn opgelost.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat programma een effectief toelatingsbeleid hanteert dat aansluit bij het didactisch concept, de visie op het beroep en de inhoud van het curriculum. Dankzij het zorgvuldige selectieproces is de opleiding in staat studenten aan te nemen, en groepen samen te stellen, die een hoog niveau hebben en passen bij de interdisciplinaire en diverse oriëntatie van het curriculum. Studenten waarmee de commissie gesproken gaven aan dat zij zich zeer bewust waren van het profiel van de opleiding waarin zij de ruimte krijgen om hun eigen interesses te verkennen en te verdiepen als professionele musici. Zij gaven aan dat het Codarts profiel een belangrijke reden

voor hen was om de master in Rotterdam te volgen.

Dit alles overwegende beoordeelt het panel dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**.

Personeel

Het visitatiepanel oordeelt dat de opleiding beschikt over zeer deskundige, gekwalificeerde en toegewijde docenten, die hun ervaring als musicus in de beroepspraktijk kunnen inzetten bij het lesgeven. Het panel heeft veel waardering voor organisatie van het programma en de manier waarop stafleden, docenten en research coaches samenwerken om studenten maximaal te ondersteunen bij hun persoonlijke en professionele ontwikkeling gedurende de twee jaar van de studie. Docenten en research coaches krijgen veel mogelijkheden tot verdere professionalisering en worden ondersteund bij hun eigen onderzoeksactiviteiten. In de gesprekken die het panel voerde met studenten en alumni kwam naar voren hoezeer de expertise, passie en didactische vaardigheden van de docenten worden gewaardeerd. Het panel onderkent de noodzaak voor meer congruentie en samenspraak tussen de masteropleidingen op het vlak van artistiek onderzoek. De aanstelling van bijvoorbeeld een onderzoekcoördinator op het niveau van de lectoren zou behulpzaam kunnen zijn bij de realisatie van deze doelstelling.

Personeelsbeleid

Standaard 6: Het docententeam is gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige realisatie van het programma en de omvang ervan is toereikend.

Bevindingen

Organisatie en personeelsbeleid

Het personeelsbeleid van de master Muziek sluit aan bij dat voor Codarts als geheel. Codarts hanteert een cyclus van voortgangs-, functionerings- en beoordelingsgesprekken waarin behalve voor (het beoordelen van) het dagelijks functioneren van de medewerkers aan de hand van onder meer evaluatieresultaten ook ruimte is voor het bespreken van hun arbeidstevredenheid, toekomstperspectief en 'verborgen talenten' alsmede feedback op het functioneren van de leidinggevende. Net als de andere programma's bij Codarts werkt de opleiding met een kernteam van docenten die Codarts' onderwijsvisie delen, aangevuld met gastdocenten die de relatie met actuele ontwikkelingen in het werkveld versterken. Het hoofd van de master Muziek stuurt de coördinator onderzoek met het team onderzoekcoaches aan, de docenten van de keuzevakken en, samen met de hoofden van de bachelor Muziek, de hoofdvak- en ensembledocenten. Omdat het onderwijs in de master zowel op de locatie op het Kruisplein als bij het WMDC plaatsvindt, is het hoofd van de master op beide locaties veel aanwezig. Wekelijks is er overleg met het hoofd bachelor Klassiek, de

intendant klassiek (i.s.m. Den Haag) en het hoofd van de master Muziek. Op het WMDC is er ook regelmatig overleg met het hoofd Jazz Pop Wereldmuziek. Het hoofd van de master voert jaarlijks functioneringsgesprekken met de research coaches in aanwezigheid van de coördinator van het artistiek onderzoek. De gesprekken met de hoofdvak- en ensembledocenten worden gevoerd door het hoofd van de betreffende studierichting die zich daartoe mede laat informeren door het hoofd van de master.

Bij de selectie van vaste docenten en gastdocenten speelt de bewezen artistieke kwaliteit als kunstenaar een belangrijke rol, naast het feit dat de betreffende docent past bij het muzikaal diverse profiel van Codarts. Uit de curricula vitae van de praktijkdocenten blijkt dat de docenten een eigen muziekpraktijk voeren en participeren in uitgebreide netwerken in het beroepenveld. Docenten spelen bijvoorbeeld zelf in toonaangevende bands of zijn aanvoerders en solisten bij het Rotterdams Philharmonisch Orkest. Ook werken er docenten van naam en faam bij Codarts.

Professionalisering

Codarts biedt haar personeel veel mogelijkheden voor deskundigheidsbevordering, zoals management development trajecten, coachingstrajecten, deeltijdstudies, promotieregelingen, middelen voor levensfasebewust personeelsbeleid, deelname aan de kenniskringen van de lectoraten, in-

ternationale uitwisseling en trainingen studie-loopbaanbegeleiding. Binnen het team van 11 research coaches (inclusief coördinator) is sinds de vorige visitatie veel geïnvesteerd in professionalisering. Daarbij gaat het om drie 'coach de coach'-sessies, waarin externe trainers/experts worden uitgenodigd voor specifieke scholingsvragen en individuele coaching bij de lessen voor een aantal van de coaches. De laatste jaren worden ook (internationale) gasten uitgenodigd, zoals het afgelopen jaar Professor John Rink van de Cambridge University, met als onderwerp de door hem ontwikkelde methodiek 'Performer's Analysis'. Verder komen de research coaches maandelijks drie uur bij elkaar voor intervisie. Er wordt dan gesproken over de inhoud van het programma en het systeem van toetsen en beoordelen, maar ook over problemen in de begeleiding van studenten en hoe die op te lossen. Daarnaast is er een jaarlijkse Codarts-brede studiedag waarin de Codarts-researchstaf werkt aan verdere professionalisering en de ontwikkeling van een Codarts-brede, transdisciplinaire onderzoeksvisie.

De research coaches worden ondersteund bij en gestimuleerd om zelf een actief onderzoekspraktijk te voeren. Dat heeft ertoe geleid dat inmiddels vier van de acht coaches zijn gepromoveerd en één coach het promotietraject bijna heeft afgerond. Coaches die nog niet aan een promotietraject zijn begonnen, worden uitgedaagd om op andere manieren onderzoek te doen, of nog een master te halen. Om de intervisie tussen de programmacoördinatoren van de onderzoeksmodules in Nederland en Vlaanderen te stimuleren heeft Codarts het initiatief genomen tot een pool van externe examinatoren te komen en is, samen met de HKU, initiatiefnemer van het jaarlijkse Vlaams-Nederlands overleg van onderzoekcoaches, coördinatoren en lectoren van alle Vlaams-Nederlandse conservatoria.

Overwegingen

Het panel constateert dat de opleiding een effectief personeelsbeleid voert dat de realisatie van het onderwijs op organisatorisch, inhoudelijk en onderwijskundig vlak mogelijk maakt. De oplei-

ding is doeltreffend in het streven gekwalificeerde docenten aan te trekken die een vooraanstaande plaats innemen in het werkveld. Adequate beheersing van het Engels (IELTS 7.0) is hierbij een vereiste; dit is een vast onderwerp in de gesprekscyclus. Codarts slaagt er bovendien in docenten aan te trekken die haar filosofie uitdragen, zo heeft het panel kunnen vaststellen. Vanuit de opleidingsvisie (zelfsturende studenten die hun eigen leertraject vormgeven middels artistiek) wordt van docenten in toenemende mate een coachende rol gevraagd en nemen onderzoekende en ondernemende kwaliteiten in belang toe. Codarts heeft haar aannamebeleid hierop aangepast. Verder is het panel positief over de professionaliserings- en scholingsmogelijkheden die de opleiding haar docenten biedt. Ook het opleidingsniveau van de docenten is toereikend: meer dan 30% van de docenten heeft een master- of PhD-grad. De inzet van research coaches is zeer effectief en er is een goede professionaliserings- en intervisiestructuur voor hen ingericht waarmee de actualiteit en kwaliteit onderzoekslijn geborgd is.

Uit de evaluaties en gesprekken met studenten en alumni blijkt veel waardering voor de muzikale deskundigheid, praktijkkennis, betrokkenheid en didactische kwaliteiten van de docenten. De didactiek is duidelijk gericht op gelijkwaardigheid tussen docenten en student. Het panel constateert dat docenten vernieuwing en experiment ondersteunen, maar tegelijkertijd ook ruimte laten voor een meer klassieke invulling van het beroep.

In de gesprekken met staf en docenten kwam naar voren dat de opleiding behoefte heeft aan meer centrale regie voor het onderzoek dat plaatsvindt bij de mastersopleidingen van Codarts. Er is een gezamenlijk streven om een 'hub' te zijn voor artistiek onderzoek op masterniveau, waarin onderzoek, hoofdvak en de beroepspraktijk worden samengebracht. Om dit te bereiken is een overstijgende blik nodig op onderzoekslijnen binnen de masterprogramma's bij Codarts. Het panel onderkent deze noodzaak voor meer congruentie en samenspraak tussen de masteroplei-

dingen. De aanstelling van bijvoorbeeld een onderzoekscoördinator op het niveau van de lectoren zou kunnen bijdragen aan meer samenhang tussen de masteropleidingen op het vlak van onderzoek.

Samenvattend concludeert het panel dat de opleiding beschikt over zeer deskundige en ervaren docenten die een sterke en hechte teamuitstraling hebben, gezamenlijk de visie van Codarts uitdragen en in staat zijn studenten effectief te coachen en te begeleiden in hun artistieke, persoonlijke en professionele ontwikkeling. Het visitatiepanel oordeelt daarmee dat het programma aan deze standaard **voldoet**.

Voorzieningen en begeleiding

Het visitatiepanel heeft kunnen constateren dat de huisvesting en materiële voorzieningen van de opleiding voldoen aan de kwaliteitsnormen voor een masteropleiding muziek. Het gebouw aan het Kruisplein en het WMDC-gebouw bieden voldoende faciliteiten voor het verzorgen van muziekonderwijs en optredens, en er zijn voldoende uitwijkmogelijkheden op momenten van grote drukte. Het panel heeft veel waardering voor de zorg- en begeleidingsafdeling Student Life. Volgens het panel is deze vorm van studieloopbaanbegeleiding en aandacht voor gezondheid bijzonder en zeer relevant voor het beroep. De informatievoorziening aan studenten is goed. Het panel ondersteunt de wens van studenten om een online platform te hebben waarin de expertise van medestudenten aan Codarts toegankelijk wordt gemaakt.

Materiële voorzieningen

Standaard 7: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

De opleiding heeft in de afgelopen jaren veel tijd besteed aan het vergroten van de kwaliteit en omvang van de beschikbare les- en studieruimtes. Een aantal afdelingen is verhuisd en de beschikbare oefenruimtes zijn uitgebreid. Er heeft een groot aantal verbouwingen plaatsgevonden om een extra theaterzaal en meer leslokalen te creëren in het gebouw bij het Kruisplein. Bij het WMDC (het Wereld Muziek en Dans Centrum, opgericht door Codarts en de SKVR) is geluidisolatie geplaatst en een opnamestudio gebouwd.

In september 2019 heeft Codarts het gedeelte van het WMDC-gebouw dat in eigendom was van de SKVR gekocht. Er is voorzien in een geleidelijk vertrek van de SKVR. Verder heeft de opleiding de openingstijden verruimd: het Kruisplein-gebouw is nu ook op zondagen open tijdens onderwijsweken. Daarnaast heeft Codarts in de afgelopen jaren geïnvesteerd in het instrumentarium en beheer daarvan. Er is een panel Leermiddelen gevormd die investeringsverzoeken met betrekking tot leermiddelen behandelt.

Codarts heeft verder veel aandacht besteed aan ICT. De WiFi, informatie- en privacybeveiliging zijn verbeterd, studenten hebben toegang tot Osiris (ook als app), Asimut en het Codarts Intranet, en het ICT-systeem en -netwerk zijn geschikt gemaakt voor het faciliteren van de 'blended'

leeromgeving, digitale toetsing en op de eindgebruiker gerichte apps. Codarts gaat in de nabije toekomst over op een nieuwe provider voor de ELO: SURF.

De Codarts mediatheek heeft een uitgebreide fysieke en digitale collectie aan repertoire, studieboeken, cd's/dvd's en video's voor het muziek, dans- en circusvakonderwijs. Ook biedt de mediatheek online toegang tot internationale databases, zoals Oxford Music Online en de Naxos Music Library. Binnen het onderzoeksonderwijs wordt aandacht besteed aan de verschillende vormen van informatievoorziening die de mediatheek aanbiedt.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de huisvesting en materiële voorzieningen toereikend zijn voor de uitvoering van een masterprogramma Muziek. In gesprekken met studenten en alumni kwam naar voren dat zij over het geheel genomen tevreden zijn met de ruimtes en voorzieningen. Wel gaven zij aan meer zicht te willen hebben op de expertises van hun medestudenten in alle opleidingen bij Codarts om zo vernieuwende cross-overs en interdisciplinaire projecten en samenwerking te faciliteren. Het panel onderstreept het belang van goede mogelijkheden voor (zelf-geïnitieerde) uitwisseling tussen studenten; het sluit naadloos aan bij het muzikaal diverse profiel van de opleiding en Codarts als geheel. Het panel beoordeelt dat het programma aan deze standaard **voldoet**.

Studiebegeleiding

Standaard 8: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

Informatievoorziening

Mede op basis van de evaluaties en tevredenheidsonderzoeken heeft Codarts geïnvesteerd in de informatievoorziening aan haar studenten. Op het Kruisplein is een centraal informatiepunt (STIP) gerealiseerd waar studenten en medewerkers terecht kunnen voor de studentenadministratie, het lenen van audiovisuele apparatuur, ICT-gerelateerde en alle facilitaire zaken. Op het WMDC is een 'bijkantoor' gekomen van STIP. De jaarplanning is verbeterd om studenten tijdiger en eenduidiger te informeren over de praktische organisatie van het onderwijs. De studiegids is vernieuwd en aangevuld om betere informatie te bieden over de opzet van de opleidingen en de regels en procedures. In de studiegids zijn per studierichting en instrument de studiepunten Tabellen opgenomen van alle studieonderdelen. De inhoud van het studieprogramma is vastgelegd in modulebeschrijvingen die studenten op het Codarts intranet kunnen raadplegen. Elke beschrijving bevat gegevens over de inhoud, de studie-last, de leerdoelen, de toetsvorm, de beoordelingscriteria en de gehanteerde resultatschaal van de betreffende module. Daarnaast wordt beschreven hoe de desbetreffende module bijdraagt aan de realisatie van de eindkwalificaties van de opleiding.

Naast het Codarts Intranet waarop informatie te vinden is over studieprogramma en regelingen, kunnen studenten via Osiris online hun studievoortgang bekijken en zich (her)inschrijven voor de studie.

Studiebegeleiding: Student Life

De afdeling Student Life biedt de volgende voorzieningen: studieloopbaanbegeleiding, Health Centre, mentoraat, decanaat en International Office. Passend bij de aard en het niveau van de opleiding en de studenten laten masterstudenten doorgaans een grotere mate van zelfstandigheid

en zelfredzaamheid zien, maar ook zij kunnen zonder meer een beroep kunnen doen op de aanwezige voorzieningen en deskundigen. Met niet-studiegerelateerde en/of persoonlijke vragen en problemen kunnen studenten terecht bij de mentoren, die ook trainingen mentale weerbaarheid (o.a. over stresspreventie, podiumpresentatie, omgaan met podiumangst) aanbieden.

De taken van het decanaat zijn in beginsel vergelijkbaar met die bij andere hbo-opleidingen (adviseren, verwijzen), zij het met een – door het internationale karakter van de studentenpopulatie – zwaarder accent op opvang, huisvesting en financiële kwesties voor buitenlandse studenten. Het International Office helpt zowel studenten van Codarts bij het regelen van uitwisselingen naar het buitenland als buitenlandse studenten die bij Codarts komen studeren met advies over het regelen van verblijfsvergunningen en andere zaken.

Codarts besteedt veel aandacht aan gezondheid:

- na succesvolle pilots worden lessenseries in de methodes Feldenkrais en Alexander Techniek alsmede Mindfulness for Musicians aangeboden;
- violisten hebben relatief vaak last van fysieke klachten. Met het lectoraat *Performing Arts Medicine* is daarom gestart met het ontwikkelen van een programma dat zich hier specifiek op richt;
- als er fysieke klachten ontstaan kunnen studenten terecht bij het *Health Centre*: (manuele) fysiotherapeuten, een logopediste, een conditietrainer, een (sport)diëtist en een performance coach. De aanpak vanuit het Health Centre is primair gericht op preventie; waar nodig wordt doorverwezen naar het uitgebreide externe netwerk dat Codarts op gezondheidsgebied heeft;
- vanuit het Health Centre wordt veel aandacht besteed aan het belang van goede gehoorbescherming: behalve informatie worden regelmatig gehoortesten en de mogelijkheid tot het laten aanmeten van op maat gemaakte gehoorbeschermers aangeboden (aan studenten en docenten);

- bij de aanvang van de studie ondergaan alle zangstudenten een stemkeuring (uitgevoerd door de logopediste in samenwerking met de KNO-artsen van het IKAZIA ziekenhuis), die inzicht geeft in fysieke mogelijkheden en aandachtspunten.

Codarts heeft onderzoek uitgevoerd naar toegankelijkheid van de opleidingen voor studenten met een functiebeperking. Na een grondige evaluatie met diverse betrokkenen en ingewonnen advies van het expertisecentrum Handicap & Studie zijn het beleidsplan, protocol en implementatieplan aangepast. Met name op het gebied van informatievoorziening, voorzieningen en begeleiding, deskundigheidsbevordering, toetsing en examinering zijn verbeteringen doorgevoerd.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat zowel de studiebegeleiding en informatievoorziening bijdragen aan de studievoortgang en afgestemd zijn op de behoeften van de studenten. Het panel heeft veel waardering voor het uiterst professioneel zorg- en begeleidingssysteem dat Codarts heeft ontwikkeld en ondergebracht bij de afdeling Student Life. Deze vorm van studieloopbaan-begeleiding en aandacht voor gezondheid is bijzonder en zeer relevant voor het beroep. Uit evaluaties en de gesprekken die het panel voerde met studenten en alumni blijkt dat de begeleiding op deze terreinen hooggewaardeerd wordt.

Dit alles overwegende stelt het panel vast dat het programma aan deze standaard **voldoet**.

Kwaliteitszorg

Het visitatiepanel heeft kunnen vaststellen dat het programma een goed kwaliteitszorgplan heeft waarin eindkwalificaties, programma, personeel, leeromgeving en toetsen op structurele basis worden geëvalueerd door betrokkenen en belanghebbenden, en dat op basis van de uitkomsten concrete verbetermaatregelen worden genomen. Management, docenten en coaches dragen een gedeelde visie uit en cultiveren een zelfkritische, open houding als het gaat om de ontwikkeling en verbetering van het curriculum. De opleiding heeft naar aanleiding van de laatste visitatie zichtbare verbeteringen doorgevoerd op het vlak van de structurering en formalisering van de kwaliteitszorg.

Evaluatie

Standaard 9: de opleiding kent een expliciete en breed gedragen kwaliteitszorg, bevordert de kwaliteitscultuur en is gericht op ontwikkeling.

Bevindingen

De activiteiten van de master Muziek op het terrein van kwaliteitszorg sluiten aan bij het kader van de kwaliteitszorgcyclus (PDCA) zoals die binnen Codarts op instellingsniveau wordt gehanteerd. Deze bestaat op hoofdlijnen uit: een instellingsplan, de jaarlijkse kaderbrief Financiën & Kwaliteitszorg, activiteitenoverzichten per opleiding/afdeling en twee keer per jaar een stoplichtenrapportage waarmee in bilaterale overleggen met het CvB de voortgang wordt gemonitord en waar nodig bestuurlijke bijsturing kan plaatsvinden. Voor de genomen maatregelen wordt verantwoording afgelegd in het jaarverslag.

Om de opleidingen en voorzieningen te evalueren worden diverse instrumenten gebruikt: de Nationale Studenten Enquête (NSE), het digitale systeem EvaSys voor onderwijsbeoordelingen (bij de master Muziek maatwerk met aparte aandacht voor een aantal specifieke onderwerpen) en gebruikersonderzoeken, om het jaar een MedewerkerTevredenheidsOnderzoek, de HBO Kunstenmonitor en U-multirank. Daarnaast werkt Codarts met werkveldcommissies en – overleggen, studentenpanels en externe beoordelaars. Van de bijeenkomsten wordt schriftelijk verslag gedaan. De master heeft veel verbeteracties ondernomen genomen naar aanleiding van de vorige visitatie, waarin de aanbeveling was de kwaliteitszorg

meer te formaliseren en te structureren in navolging van het al bestaande het kwaliteitszorgsysteem van Codarts. Zo wordt de studievoortgang van studenten nauwkeurig gevolgd, evaluatieresultaten worden grondig geanalyseerd, systematisch teruggekoppeld naar de betrokkenen in diverse gremia (opleidingscommissie, studentenpanel) besproken en waar nodig vertaald in verbetermaatregelen die worden opgenomen in de activiteitenoverzichten en daarmee onderdeel van de reguliere PDCA-cyclus. De opleiding doet daarnaast proactief voorstellen voor aanvullende en specifiek op de master Muziek toegesneden vormen van evaluatie.

Studenten en medewerkers worden over relevante ontwikkelingen, evaluatieresultaten en verbetermaatregelen geïnformeerd via de website, intranet, nieuwsbrieven, Codarts e-mail en *social media*.

Alle relevante partijen (opleidingscommissie, examencommissie, medewerkers, studenten, alumni, beroepenveld) zijn actief betrokken bij de diverse facetten van de interne kwaliteitszorg. Inhoud en uitvoering van het curriculum worden besproken in de opleidingscommissie Muziek, waar de master Muziek vertegenwoordigd is met een voorzitter, research coach, student en een studieloopbaanbegeleider.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de opleiding beschikt over een effectief kwaliteitszorgsysteem gebaseerd op toetsbare doelstellingen en concreet beoogde resultaten. Zij hanteert een breed scala aan evaluatie-instrumenten en betreft studenten, alumni,

docenten en het werkveld structureel bij deze evaluatieprocessen. Het panel stelt vast dat de opleiding sinds de vorige accreditatie (2012) en de tussentijdse beoordeling (2015) belangrijke stappen heeft genomen in de verbetering (structurering en formalisering) van de kwaliteitszorgprocessen. Het panel waardeert de ontwikkelingsgerichtheid van de opleiding en dat management en docenten nadrukkelijk open staan voor feedback. Het panel is ook positief over het func-

tioneren van de studentenpanels waarin studenten (per studierichting) de gelegenheid krijgen het programma kritisch te evalueren en met suggesties voor verbetering kunnen komen. De kleinschaligheid van de masteropleiding zorgt er bovendien voor dat de lijnen kort zijn tussen management, docenten en studenten waardoor er ook informeel veel mogelijkheid is tot feedback en verbeteringen. Het panel stelt daarmee vast dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**.

Toetsing

Het panel stelt vast dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. Het panel constateert dat het toetsbeleid binnen Codarts is afgestemd op haar onderwijsvisie van authentiek leren: beoordelingen vinden plaats in reële beroepscontexten en de toetscriteria weerspiegelen de eisen in het werkveld. Het panel prijst de bewuste wijze waarop de opleiding zich toelegt op de kwaliteit van haar toetsing op verschillende niveaus, waarbij de processen transparant en eenduidig zijn. Het panel waardeert de initiatieven die genomen zijn om beoordelingschalen te kalibreren en zou de opleiding willen aanmoedigen om op deze weg voort te gaan, met name als het gaat om een explicitering van de beoordelingen van de eindexamens. Ook zou zijn erop willen aandringen om de kernwaarden van Codarts, waaronder muzikale diversiteit, meer expliciet in de eindbeoordelingen terug te laten komen. Het panel stelt vast dat de opleiding beschikt over een bekwaam examencommissie en toetscommissie die actief toezien op de kwaliteit van de toetsing. De informatievoorziening naar de studenten toe is goed.

Toetsing

Standaard 10: De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Het toetsbeleid van Codarts is in 2019 geactualiseerd en vastgelegd in het visiedocument 'Onderwijs en toetsing bij Codarts', in verschillende handreikingen over toetsen en beoordelen en in de Onderwijs- en Examenregeling. Het toetsbeleid sluit aan op Codarts' visie op onderwijs, dat is gebaseerd op het idee van authentiek leren en de verantwoordelijkheid van de student voor zijn/haar eigen leerproces. Studenten worden ook vaardigheden aangeleerd om zichzelf te kunnen beoordelen.

Het beleidsdocument 'Kwaliteitszorg toetsen en beoordelen' beschrijft welke instrumenten worden ingezet om de toetskwaliteit te borgen, welke partijen hierbij betrokken zijn en wat hun taken en verantwoordelijkheden zijn. De objectiviteit en transparantie van de toetsing wordt geborgd door de volgende uitgangspunten en activiteiten:

- de toepassing van het meer-ogen principe bij praktijktoetsen;
- de inzet van externe deskundigen bij afsluitende tentamens en onderzoekstentamens;
- het structureel in kaart brengen van het stemgedrag van examinatoren en externe deskun-

digen en regelmatig houden van kalibreersessies om afstemming tussen beoordelaars over de beoordelingscriteria te bereiken;

- jaarlijkse intervisiebijeenkomsten met de technisch voorzitters van hoofdvak- en onderzoektentamens over de taken van de voorzitter, de beoordelingsprocedure en het bespreken van kwesties en onregelmatigheden die bij de tentamens zijn voorgekomen.

Examencommissie

De examencommissie speelt een actieve rol in de borging van de validiteit, objectiviteit en transparantie van de toetsing. Codarts heeft een instellingsbrede examencommissie, bestaande uit twee kamers: drie commissieleden per kamer en een extern lid met juridische expertise. Alle leden hebben deelgenomen aan een intern traject deskundigheidsbevordering en in veel gevallen ook aan een externe training voor leden van een examencommissie. Toetsdeskundigheid staat nadrukkelijk op de agenda en er wordt op dit vlak samengewerkt met ArtEZ en de HKU.

De examencommissie formuleert jaarlijks op basis van opgevangen signalen opdrachten voor de in 2013-2014 ingestelde toetscommissie. Wat betreft de master Muziek heeft de toetscommissie in 2017-2018 het toetsprogramma geëvalueerd en het als zeer adequaat en volledige beoordeeld. De examencommissie ziet toe op het eindniveau door de benoeming van beoordelingscommissies

met tenminste één externe beoordelaar. Jaarlijks bezoekt de examencommissie steekproefsgewijs een aantal examens, waarbij ze nagaat of de richtlijnen voor toetsing op de juiste manier worden gebruikt. De examencommissie heeft in 2017-2018 en 2018-2019 in totaal 11 master eindexamens bezocht en geconstateerd dat de toetsprotocollen goed zijn nagevolgd.

Beoordeling eindniveau

Het eindniveau komt tot uitdrukking in de Artistic Research en de eindpresentatie van het hoofdvak, die onderling samenhang moeten vertonen. De uitkomsten (in de vorm van een verslag en verantwoording van interventierondes) van de Artistic Research worden beoordeeld aan de hand van een rubric dat is vertaald naar een gestandaardiseerd beoordelingsformulier. Artistic Research en de eindpresentatie van het hoofdvak worden beide beoordeeld door een beoordelingscommissie van maximaal 5 personen, bestaande uit hoofdvakdocenten en externe beoordelaars. De eigen hoofdvakdocent is bij beide beoordelingen aanwezig.

Het panel heeft voor de visitatie 16 eindpresentaties en bijbehorende beoordelingen bekeken. Zij heeft vastgesteld dat de opleiding gebruikmaakt van beoordelingsformulieren waarin de leden van de eindexamencommissie hun beoordeling toelichten. Het panel kan zich vinden in de beoordelingen en de waardering van de optredens, die over het geheel genomen inzichtelijk zijn en navolgbaar zijn. Wel stelt zij vast dat de beoordelingen veelal binnen het domein van het muzikale blijven en niet reflecteren op de bredere waarden van Codarts, zoals ondernemerschap/publiekvisie en positionering, en niet expliciet refereren aan de uitkomsten van de Artistic Research van de student.

Verder constateerde het panel dat er bij een aantal studenten soms een verschil van 2 punten zat tussen de beoordelaars van het eindexamen. In gesprek met de opleiding werd het proces van beoordeling toegelicht: bij een verschil van meer dan 1,5 punt wordt er uitvoerig standpunten en

bevindingen uitgewisseld binnen de beoordelingscommissie waarna er weer een stem wordt uitgebracht.

Inzichtelijk voor studenten

Het panel heeft vastgesteld dat de toetsprocedures inzichtelijk zijn voor studenten. In de OER en in de studiehandleidingen is per module vastgelegd welke competenties getoetst worden, welke toetscriteria er van die competenties zijn afgeleid, welke vorm de toets heeft en wat de beoordelingsschaal en weging is. Alle informatie wordt ook online beschikbaar gesteld. Studenten gaven aan tevreden te zijn over de verschillende toetsvormen die in de modules worden gehanteerd, die naar hun idee passend zijn bij de stof die wordt aangeboden. Ze gaven aan inzicht te hebben in de criteria waarop zij beoordeeld worden.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de opleiding beschikt over een effectief systeem van toetsing waarin er een duidelijke relatie ligt tussen de beoogde leerresultaten, de leerdoelen van de onderwijsonderdelen en de toetsvormen. De validiteit en betrouwbaarheid van toetsing is onder meer verzekerd door de heldere modulebeschrijvingen, toetsplannen en –handreikingen en de monitorende rol van de examencommissie en toetscommissie. Het panel waardeert de goede balans die de opleiding heeft gevonden in de uitvoering van haar toetsstelsel, deze is niet overgereguleerd maar wel effectief en transparant. Uit de documentatie en de gesprekken die het visitatiepanel voerde, bleek dat de examencommissie en toetscommissie een proactieve rol vervullen in de waarborging van de kwaliteit van toetsen en beoordelingen. Zij hebben goed voor ogen wat hen te doen staat en weten dit op een bekwaame wijze te realiseren.

Aangaande het eindniveau dringt het panel aan op een verdere kalibratie en explicitering van de beoordelingen. Hoewel de toelichting van de examinatoren bij het gegeven cijfer adequaat en inzichtelijk is, is er nog wel verbetering mogelijk op de navolgbaarheid van de becijfering; waar staat een cijfer precies voor en welke onderliggende criteria zijn daarbij van belang? Voorts denkt het

panel dat het de beoordeling van het eindniveau ten goede zou komen wanneer de beoogde leerresultaten en de centrale thema's, die onderdeel uitmaken van het profiel van de opleiding, nadrukkelijker in de beoordelingscriteria tot uitdrukking komen. Het verder integreren van Artistic Research met de eindpresentatie zou hieraan

kunnen bijdragen, aangezien de uitkomsten van het Artistic Research traject op dit moment niet terugkomen in de beoordeling van de eindpresentatie.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend is het panel van oordeel dat het programma aan deze standaard **voldoet**.

Gerealiseerde leerresultaten

Het visitatiepanel constateert dat studenten van de masteropleiding Muziek de beoogde leerresultaten daadwerkelijk halen. De eindpresentaties zijn van een hoog niveau en de Artistic Research theses geven een goede weergave van individuele ontwikkeling en onderzoekstrajecten van de studenten. Studenten worden bovendien door het werkveld zeer gewaardeerd. De meerderheid van de alumni is als professioneel musicus of performer in het beroepenveld werkzaam en veel studenten zijn in staat om de route die zij in de opleiding hebben ingezet, verder te ontwikkelen en uit te dragen in de beroepspraktijk. Het panel stelt vast dat een sterkere integratie tussen de Artistic Research en de eindpresentaties de kwaliteit van het eindniveau ten goede zou komen. Verder zou het panel het programma willen aanmoedigen om de centrale thema's die kenmerkend zijn voor de opleiding, en Codarts als geheel, sterker terug te laten komen in het eindniveau, zoals maatschappelijke en publieke gerichtheid, ondernemerschap en het bevragen van bestaande, klassieke muzikale kaders.

Gerealiseerde eindniveau

Standaard 11: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd.

Bevindingen

Dit eindniveau komt tot uiting in de eindexamenpresentatie waarbij de student een publieke optreden geeft in een professionele setting. Daarbij moet de student aantonen dat hij/zij alle beoogde competenties integraal beheerst.

Het panel heeft een selectie van zestien eindpresentaties bekeken van de meest recente cohorten van de opleiding, waarbij er gezorgd is voor een evenwichtige spreiding tussen de studierichtingen. Deze laten zien dat de studenten de beoogde leerresultaten van de opleiding ruimschoots behalen: het niveau is hoog en de studenten geven blijk van ambachtelijk kunnen en een eigen artistieke identiteit.

Het panel was verder positief over Artistic Research theses die zij heeft ingezien. Deze laten zien dat de studenten over goede onderzoeksvaardigheden beschikken, in staat zijn om te reflecteren op hun vak en zich in relatie tot het werkveld kunnen positioneren. Ook tonen zij aan hoe zij gedurende de twee jaar van de studie hun persoonlijke signatuur hebben kunnen verdiepen en verrijken. Wel maakt het panel de opmerking dat de verbinding tussen het artistieke onderzoek en de eindpresentatie niet is geëxpliciteerd.

Uit de documentatie en de gesprekken blijkt dat de grote meerderheid aan alumni in het muziekdomein werkzaam is. Volgens de HBO Kunstenmonitor 2017 en 2018 is er een werkloosheidspercentage van 0% bij alumni afkomstig van de Codarts master. Het grootste deel van deze alumni (81%) werkt binnen het eigen vakgebied. Slechts 7% werkt buiten het muziekdomein en 13% combineert werk binnen de muziek met werkzaamheden daarbuiten. 35% van de alumni heeft een vast dienstverband, volgens dezelfde monitor.

Dat studenten en alumni door het werkveld zeer worden gewaardeerd blijkt uit het feit dat zij regelmatig in de prijzen vallen bij concoursen, competities en andere *awards* winnen. Veel alumni zijn bovendien begonnen aan promotietrajecten bij uiteenlopende instituten, in Nederland en daarbuiten.

Het werkveld onderkent ook het eigen profiel van de Codarts studenten en alumni, zo blijkt uit de gesprekken die het panel voerde tijdens de visitatie. Zij hebben een duidelijk eigen artistieke signatuur, zijn flexibel en kunnen ingezet worden in allerlei interdisciplinaire creatieve samenwerkingsverbanden. Alumni bevestigden ook dat de opleiding, en met name ook het Artistic Research, hen heeft geholpen belangrijke stappen te nemen in hun muzikale carrière.

Overwegingen

Het panel stelt vast dat de opleiding zeer bewaamde musici opleidt en de beoogde leerresultaten realiseert. De eindpresentaties die het panel heeft bekeken getuigen van goede artistieke en ambachtelijke vaardigheden en zijn over de gehele linie van een hoog niveau. De Artistic Research theses laten zien dat studenten de onderzoeksvaardigheden beheersen en in staat zijn deze in te zetten bij de verkenning, verdieping en ontwikkeling van hun eigen signatuur als musicus. Het panel stelt vast dat een sterkere integratie tussen de Artistic Research en de eindpresentaties wenselijk is. Uiteraard zijn beide middelen de beoordelingscommissies aan elkaar gerelateerd, maar het panel denkt dat een meer formele integratie tussen deze twee onderdelen het afstuderen ten goede zou komen omdat daarmee de profilering van de student meer zichtbaar wordt gemaakt voor het vakgebied en de buitenwereld. Ook zou een dergelijke integratie het unieke profiel van de opleiding versterken. Verder zou het panel het programma willen aanmoedigen om de centrale thema's die kenmerkend zijn voor de opleiding, en Codarts als geheel, sterker terug te laten komen in het eindniveau, zoals maatschappelijke en publieke gerichtheid, ondernemerschap en het bevragen van bestaande, klassiek muzikale kaders. Muzikale diversiteit is herkenbaar aanwezig, maar het panel verwacht dat de opleiding het onderwerp van diversiteit verder uitwerkt en verbreed. Artistiek onderzoek is een uitstekend instrument om deze thema's en kwesties kritisch te bevragen en daarmee tot nieuwe inzichten, perspectieven en praktijken te komen.

Alumni komen goed terecht. De grote meerderheid aan de slag gaat in de muzieksector. De professionele carrières van de alumni geven blijk van het Codarts-profiel waarin cross-over, muzikale diversiteit, ondernemerschap en een onderzoekende houding centraal staan. Het panel beoordeelt dan ook dat het programma aan deze standaard **voldoet**.

Bijzonder Kenmerk Muzikale Diversiteit

Het visitatiepanel heeft kunnen vaststellen dat de opleiding een relevante en onderscheidende visie heeft op muzikale diversiteit die breed wordt gedragen en door het werkveld wordt herkend. Muzikale diversiteit is tevens concreet geoperationaliseerd binnen de verschillende studierichtingen en herkenbaar in de opzet, samenhang en opbouw van het programma en in het personeelsbeleid. Tijdens de opleiding worden studenten ondersteund en aangemoedigd om samenwerkingen aan te gaan met uiteenlopende genres en disciplines en zich breed te oriënteren. Het panel ziet de oriëntatie op muzikale diversiteit terug in eindproducten. Dat de doelstellingen van de opleiding op het vlak van cross-over en interdisciplinariteit worden behaald, blijkt ook uit de verdere loopbanen van alumni die zich buiten de gebaande wegen begeven en interdisciplinaire samenwerkingen aangaan.

Het panel onderkent zondermeer het muzikale diverse karakter van de opleiding maar zou deze willen uitdagen om het diversiteitsconcept blijvend te verkennen en te ontwikkelen, waardoor het uitgangspunt van muzikale diversiteit uitgebreid kan worden op verschillende niveaus (studentenpopulatie, docenten en samenwerkingsverbanden tussen Codarts, stad, regio en samenleving). Volgens het panel kan de leerlijn Artistic Research uitstekend worden ingezet als instrument bij de verdere kritische bevraging van meer traditionele beroepsopvattingen en de verdere uitwerking van het concept van muzikale diversiteit.

1. Onderscheidend karakter

criterium 1: Het bijzondere kenmerk is onderscheidend voor de instelling of opleiding in relatie tot relevante instellingen of opleidingen in het Nederlandse hoger onderwijs.

Volgens het panel **voldoet** de opleiding aan dit criterium.

Met haar visie op muzikale diversiteit en de invulling daarvan in het curriculum onderscheidt de master Muziek zich van andere conservatoria in Nederland: Codarts heeft het grootste aanbod aan studierichtingen vergeleken bij andere opleidingen Muziek. Vanaf haar oprichting heeft de instelling zich steeds gericht op een breed spectrum aan muziekgenres en disciplines. In 1978 bood zij als eerste instituut (buiten de Verenigde Staten) een aparte afdeling Lichte Muziek aan. In 1985 startte Codarts de opleiding Flamenco Gitaar, gevolgd in 1987 door Noord-Indiase Klassieke Muziek (later in 2005 uitgebreid met Indiase lichte muziek onder de naam Bollywood) en in 1989 door Latin (bestaande uit Caraïbische en Braziliaanse tradities). Dit resulteerde in 1990 in de afdeling Wereldmuziek, gevolgd door de vakgroep Argen-

tijnse Tango in 1993. Vervolgens richtte de opleiding zich op populaire muziekvormen met de oprichting van de studierichtingen Muziektheater en Pop. De jongste vakgroep van de studierichting Wereldmuziek is Turkse Anatolische Muziek (2001), later uitgebreid naar Turkse Ottomaanse Muziek (2008).

Codarts was tevens pionier bij de introductie van opleidingen Pop (rock) en Musical - uitermate vitale muziekgenres. In november 2006 is er de feestelijke start van het Wereld Muziek en Dans Centrum (het WMDC), een samenwerking tussen Codarts, de SKVR (de muziekschool) en het podium GROUNDS. De drie organisaties slaan de handen ineen en creëren daarmee een basis voor een culturele vrijplaats voor alle soorten en niveaus van muziek en educatie.

Het muzikaal diverse en eigentijdse karakter van het aanbod aan studierichtingen bij Codarts is ook buiten het muziekdomein te zien. In 2006 introduceert Codarts bijvoorbeeld als eerste in Nederland de opleiding Circus Arts, in 2016 de master Muziektherapie en in 2018 wordt de master Kunsteducatie van een geheel nieuwe invulling voorzien, gericht op het primair en voortgezet onderwijs.

Het Codartsbeleid rondom nieuwe afstudeer-richtingen muziek is sinds 2001 nadrukkelijk meer gericht op de relevantie van de studierichting voor de regio en minder met de mogelijke betrokkenheid van een internationaal gerenommeerde hoofdvakdocenten. De keuze voor deze opleidingen had enerzijds te maken met hun vitaliteit en bekendheid in de internationale muziekpraktijk en anderzijds met de rol die zij spelen in een grootstedelijke omgeving. Zo was de start van de opleiding Turkse muziek, met als profiel de Anatolische muziek, was ingegeven door de aanwezigheid in de regio van een grote groep jongeren met een Turkse achtergrond.

Ook op het gebied van het onderzoek en de lectoraten is binnen Codarts en de master Muziek ruime aandacht voor de (muzikale) diversiteit. In 2018 is het lectoraat Innovation in Education gestart met als aandachtsgebied transdisciplinaire samenwerkingen. Er zijn gesprekken gaande met de Academy of Creative and Performing Arts (onderdeel Universiteit Leiden) over de mogelijke aanstelling van een bijzonder hoogleraar op het gebied van de Wereldmuziek bij Codarts. Het gaat daarbij om een hoogleraar die verbindt, als vliegwiel kan functioneren voor de innovatie en binnen het artistieke onderzoek als natuurlijke link naar de universiteiten fungeert.

Internationaal heeft Codarts de reputatie als kunstvakhogeschool vernieuwingen als één van de eerste door te voeren. Door deze pioniersrol is Codarts een voorbeeld op het gebied van een breed aanbod aan genres: op veel conservatoria in de wereld worden nu bijvoorbeeld cursussen wereldmuziek gegeven. Ook is Codarts wereldwijd actief in het adviseren van conservatoria bij de opzet van brede programma's, zoals wereldmuziek programma's in Berlijn, de Popakademie Mannheim het Xinghai Conservatory of Music in Guangzhou, China. Ook alumni spelen een belangrijke rol in de opzet van nieuwe studierichtingen in conservatoria in buiten Nederland, gebaseerd op het Codarts curriculum model. Er is veel uitwisseling met de flamenco opleidingen in Spanje (Barcelona en Madrid). Vergelijkbare

adviesrollen en internationale samenwerkingsrelaties zijn op het vlak van Tango en Indiase Muziek.

2. Concretisering

criterium 2: De gevolgen van het bijzondere kenmerk voor de kwaliteit van het onderwijs zijn geoperationaliseerd aan de hand van de relevante standaarden van het desbetreffende beoordelingskader.

Volgens het panel **voldoet** de opleiding aan dit criterium. Muzikale diversiteit is geoperationaliseerd aan de hand van de volgende standaarden:

Standaard 1

De opleiding Muziek heeft als expliciete doelstelling studenten op te leiden die thuis zijn in diverse muziekgenres en in staat zijn een plaats te verwerven in de hedendaagse internationale, hybride beroepspraktijk. Deze ambitie sluit aan bij de behoefte van het beroepenveld aan hooggekwalificeerde professionals in andere muziekgenres dan het streng klassieke. Samen met het beroepenveld, hoog ingestoken met een aantal van de meest aansprekende artiesten uit het internationale werkveld, zijn onderwijsprogramma's ontwikkeld toegesneden op de betreffende muzikale traditie.

Om haar beoogde leerresultaten op dit vlak te toetsen, participeert de opleiding Muziek in uiteenlopende internationale netwerken (zowel onderwijsgericht als beroepsgericht) die de diversiteit van de huidige sector weerspiegelen (o.a. WOMEX, ELIA, ICON, Classical Next, Noorderslag, AEC in verschillende werkgroepen).

Standaard 2

In de tweejarige opleiding master Muziek wordt ingezet op een geïntegreerde aanpak van hoofdvak en onderzoeksvaardigheden binnen de context van de muzikale diversiteit. Studenten krijgen de mogelijkheid de een-op-een les-tijd in het domein van het hoofdvak op een zinvolle manier te verdelen over verschillende docenten. Hier wordt door de studenten zelf gesproken over een 'split master'. Het gaat dan dus

om een op leervraag georiënteerd traject in het domein van het hoofdvak.

Het onderzoekprogramma is erop gericht studenten methodes aan te leren om zichzelf blijvend te kunnen ontwikkelen. De onderzoekstrajecten van studenten gaan in veel gevallen over een muzikale verbreding. Dat kan het ontwikkelen van compositievaardigheden, interdisciplinair samenwerken en zelfs het bouwen van een instrument. Binnen het programma, zowel bij de hoofdvaklessen als binnen het artistiek onderzoek, worden studenten maximaal gefaciliteerd bij hun doelstellingen die betrekking hebben op de muzikale diversiteit. Studenten worden bovendien gestimuleerd om ervaring op te doen in projecten van andere dan de eigen studierichting of muziekgenre, zowel binnen- als buitenschools.

De beroepsgerichte oriëntatie van het programma is duidelijk ook muzikaal divers in de zin dat er veel samenwerking en cross-overs zijn met allerlei muziekgenres. Maar, zoals ook bij standaard 2 in het beoordelingsrapport staat beschreven, ziet het panel ruimte voor een verdere ontwikkeling van deze professionele gerichtheid als het gaat om de samenwerking met andersoortige groepen in de stad, regio en samenleving (bijvoorbeeld amateurmusici en informele niet-geinstitutionaliseerde muziekculturen). Het bevragen en doorbreken van meer klassieke muzikale kaders kan bij uitstek ondersteund en gestimuleerd worden met de inzet van artistiek onderzoek.

Standaard 3

Het onderwijsaanbod is vanuit de leervraag van de student gestuurd en biedt allerlei mogelijkheden tot kruisbestuiving en het uitwerken van gemengde afstudeerprofielen. Dit drukt zich uit in het soort keuzevakken die studenten kunnen volgen om hun muzikale repertoire te verbreden of cross-overs te maken, de deelname aan ensembles van andere studierichtingen, de deelname aan muzikale events waarin cross-over en interdisciplinariteit belangrijk zijn (North Sea Jazz, jaarlijks optreden Poporkest Codarts) en de focus op cross-over en interdis-

ciplinair experiment in allerlei programma-onderdelen (concerten van orkesten, de maandelijkse Codarts Time van Circus Arts).

Studenten van alle studierichtingen kunnen bijvoorbeeld ook deelnemen aan de muziektheorielessen van andere specialisaties, waardoor hun theoretische kaders verruimd worden, hetgeen weer van invloed is op de arrangementen die zij voor ensembles binnen hun eigen genre maken.

Masterstudenten krijgen jaarlijks de beschikking over een persoonlijk budget van 500 euro. Dat budget kan worden aangewend voor studiegerelateerde activiteiten. Veel van de masterstudenten gebruiken het budget om de een-op-een tijd van 70 minuten te verlengen. Dit biedt de mogelijkheid 20 minuten extra les te krijgen: een wekelijkse tijd van 90 minuten een-op-een geeft ruime mogelijkheden een profiel als creative performer (de speler/maker) in te vullen met individuele lessen instrumentale muziek, compositie en transcriptie.

Al met al kan gesteld worden dat er gedurende de hele studie aandacht is voor muzikale diversiteit, dat initiatieven voor cross-over en interdisciplinair experiment worden ondersteund en gestimuleerd en dat studenten daadwerkelijk gebruik maken van deze mogelijkheden.

Standaard 4

De vormgeving van het programma is afgestemd op het profiel van muzikale diversiteit. Zo is het curriculum zodanig opgebouwd dat er gemakkelijk uitwisseling tussen de respectievelijke genres kan plaatsvinden en maken de studierichtingen gebruik van didactische werkvormen die nauw aan de beroepspraktijk zijn gerelateerd. De studierichtingen hebben voor een deel eigen onderwijsprogramma's en methodieken ontwikkeld. Afhankelijk van de traditie waaruit zij voortkomen worden er verschillende accenten gelegd in de manier waarop het onderwijs plaatsvindt: zo is de methodiek in flamencogitaar, Indiase muziek en (deels) Turkse muziek meer op improvisatie en mondelinge overdracht gericht, omdat het westerse notenschrift binnen deze tradities van oudsher nau-

welijks een rol speelt. Bij de studierichtingen Argentijnse Tango, Latin en Jazz is juist veel aandacht voor de westerse muziektheoretische traditie: studenten maken arrangementen voor de ensembles waaraan zij deelnemen, zoals voor het tango-orkest OTRA.

Standaard 5

De oriëntatie op muzikale diversiteit is zichtbaar in de kwalificaties van de instromende studenten. De opleiding trekt studenten aan die zich herkennen in het profiel van de school en de vrijheid willen hebben om verschillende stijlen en genres te onderzoeken en in te zetten bij hun ontwikkeling als musicus. Studenten vanuit de hele wereld komen hiervoor naar Rotterdam. Uit onderzoeken (o.m. uit de EvaSys-evaluaties) blijkt dat studenten voor Codarts kiezen omdat zij daar lessen kunnen volgen in andere studierichtingen en in ensembles kunnen spelen die niet behoren tot hun eigen genre. Er wordt specifiek voor Codarts gekozen omdat deze studenten op zoek zijn naar een programma waarin zij zelf sturing geven aan hun ontwikkeling en dat muzikale vrijheid ondersteunt.

Standaard 6

Codarts heeft docenten in dienst die een uitgesproken cross-over profiel hebben en/of zich aangetrokken voelen tot een muzikaal divers klimaat. Alle docenten zijn zelf werkzaam in de hybride muziekpraktijk. Vaak spelen docenten zelf in cross-over ensembles. De Codarts docenten kunnen daarmee hun ervaring en expertise overbrengen op de studenten zodat zij leren om zich te verhouden tot de interdisciplinariteit in het werkveld.

Bij vacatures zoekt Codarts expliciet naar docenten met een meerwaarde voor de muzikale diversiteit. Zittende docenten en staf krijgen mogelijkheden zich te scholen op het gebied van de diversiteit, bijvoorbeeld via masterstudies in andere studierichtingen of promotietrajecten waarin vaak thema's als muzikale diversiteit, cross-over, inter- of multidisciplinariteit centraal staan.

Standaard 8

Dankzij de begeleiding van de eigen leervraag van de student faciliteert en ondersteunt de opleiding initiatieven tot muzikale diversiteit, onder andere door middel van cross-overs en interdisciplinair samenwerken.

Standaard 9

De opleiding besteedt expliciet aandacht aan muzikale diversiteit in haar kwaliteitszorgsysteem: het onderwerp is opgenomen in de EvaSys-evaluaties en wordt periodiek besproken met het opleidingspanel, in docentenoverleggen en met studentenpanels.

Standaard 10

Bij de beoordeling van onderdelen waarin muzikale diversiteit een rol speelt zorgt de opleiding ervoor dat beoordelingscommissies een passend muzikaal divers profiel hebben, zo nodig door externe examinatoren aan te stellen met specifieke expertise. Het panel zou de opleiding willen stimuleren om muzikale diversiteit in de beoordeling van het Artistic Research en eindpresentaties expliciet aan te stippen, bijvoorbeeld door dit een formeel criterium te laten zijn op moment dat het project van de student dit nadrukkelijk nastreeft.

Standaard 11

Uit de gerealiseerde leerresultaten komt naar voren dat studenten voldoen aan de doelstellingen die de opleiding zich op het gebied van muzikale diversiteit heeft gesteld. Uit eindexamens blijkt dat veel studenten interdisciplinariteit opzoeken en onderlegd zijn in verschillende genres. Studenten van alle afdelingen treden veelvuldig met elkaar op: Jazz studenten spelen mee in de Latin examens en vice versa, Latin studenten of tabla spelers in de Jazz examens, Klassieke strijkers spelen mee in de Tango examens en Klassieke fluitisten spelen een eindexamenstuk op de Indiase bamboefluit, studenten Pop of Turkse muziek spelen mee in een examen Indiase muziek, muziektheaterstudenten zingen in een Tango examen en flamencogitaarstudenten in een examen Turkse muziek. Ook alumni blijken een eigen weg te kunnen uitstippelen in

hun ontwikkeling als musicus/performer via samenwerkingsverbanden en cross-overs. Het panel is hier positief over maar zou de opleiding willen aanmoedigen om de integratie van Artistic Research en de eindpresentaties verder te ontwikkelen en formaliseren. Daarmee komt het muzikale diverse keuzes van de studenten nog beter tot hun recht.

3. Relevantie

Criterium 3: Het bijzondere kenmerk is van wezenlijk belang voor het profiel van de instelling of de aard van de opleiding.

Volgens het panel **voldoet** de opleiding aan dit criterium. De opleiding beoogt aansluiting te zoeken bij ontwikkelingen die de muziek heden ten dage kenmerken: fenomenen als globalisering, migratie, digitalisering, de invloed van de muziekindustrie en social media hebben ertoe geleid dat muziek uit alle delen van de wereld voor iedereen toegankelijk is geworden en onderdeel uitmaakt van het internationale muzikale leven. Musici zullen zich moeten verhouden tot deze genres die continu in beweging zijn en daar gedurende hun carrière een weg in weten te vinden. In de master Muziek van Codarts bewegen studenten zich al in een dynamische omgeving in de opmaat naar een natuurlijke start in het werkveld.

Dat Codarts als instelling veel waarde hecht aan een diverse onderwijsomgeving is goed terug te vinden in de hogeschoolbreed geformuleerde missie en visie. Het gaat dan met name om de volgende kernwaarden:

- Codarts wortelt stevig in Rotterdamse bodem en geeft van oudsher de meest uiteenlopende culturen, stijlen en disciplines door aan nieuwe generaties podiumkunstenaars, die de hele wereld als hun werkveld beschouwen (divers)
- Codarts vormt een onderzoekende gemeenschap waarin gedachten en vragen worden uitgewisseld, gewogen en ontwikkeld. Dat gebeurt in constante samenwerking tussen lectoren, docenten, studenten

en externe partijen. Bij Codarts liggen denken en doen in elkaars verlengde en wordt de student uitdrukkelijk tot beide uitgedaagd (onderzoekend);

- Codarts is de schakel tussen talent en het internationale werkveld. Alles draait uiteindelijk om verbinding (verbindend).

Bovengenoemde kernwaarden zijn terug te vinden in het brede aanbod aan muzikale genres binnen de opleiding Master Muziek. Afgestudeerden aan de master Muziek van Codarts hebben dan ook een profiel dat goed aansluit bij de genoemde kernwaarden, te weten:

- de afgestudeerde beschikt over voldoende onderscheidende kennis om op een vruchtbare wijze te kunnen putten uit andere muzikale genres en tradities (divers);
- de afgestudeerde voelt zich door zijn brede oriëntatie en open attitude thuis in de internationale muziekpraktijk (divers);
- de afgestudeerde heeft oog voor de ontwikkelingen op de internationale muziekmarkt, een hybride markt die bij uitstek wordt gekenmerkt door muzikale diversiteit (onderzoekend);
- de afgestudeerde staat open voor experiment en nieuwe vormen van samenwerking met musici uit andere muzikale genres en tradities (onderzoekend en verbindend).

Het panel onderschrijft deze doelstellingen als zeer relevant en stelt vast dat muzikale diversiteit onlosmakelijk onderdeel uitmaakt van de identiteit van de opleiding: het is herkenbaar in de visie en doelstellingen en de invulling van het curriculum. Studenten kiezen ook bewust voor het profiel van Codarts. Dat de opleiding daadwerkelijk haar doelstellingen op het vlak van muzikale diversiteit behaalt blijkt uit de eindpresentaties en de loopbanen van de alumni. Het panel onderkent zondermeer het muzikale diverse karakter van de opleiding maar zou de opleiding willen uitdagen om het diversiteitsconcept blijvend te verkennen en te ontwikkelen, waardoor het uitgangspunt van muzikale diversiteit uitgebreid kan worden op verschillende niveaus (studentenpopulatie, docentencorps en samenwerkingsverbanden tussen Codarts, stad, regio en samenleving). Artistiek onderzoek is

volgens de commissie een uitstekend instrument bij de verdere kritische bevraging van klassiekere, meer traditionele beroepsopvattingen.

Bijlagen

Bijlage 1 Visitatiecommissie

Deze notitie is volgens het NVAO-format opgesteld.

Naam panellid (incl. titulatuur)	Korte functiebeschrijving van de panelleden (1-3 zinnen)
Drs L.W.J.M. Janssen	Lisa Janssen zit met regelmaat visitaties voor. Tot 2015 was zij directeur bij Schouten University of Applied Sciences
De heer D. (Dimitrios) Andrikopoulos PhD	De heer Andrikopoulos is directeur van de Compositie cursus van het Escola Superior de Música e Artes do Espetáculo. Instituto Politécnico do Porto (ESMAE-IPP) in Portugal.
De heer drs. D. Rijken	De heer Rijken is directeur van STEIM, een laboratorium voor artistieke research in elektronische live performance en geluidskunst. Tevens is hij lector Informatie, Technologie en Samenleving aan De Haagse Hogeschool.
M. Twaalfhoven MMus	Merlijn Twaalfhoven is musicus en projectontwikkelaar, die zich vooral richt op het mobiliseren van kunst en muziek voor een betere wereld.
V. van der Burg MA	Vera van der Burg studeerde tot en met 2019 M Design aan de Desing Academy Eindhoven

De commissie werd bijgestaan door dr. J.M. Batteau, extern secretaris gecertificeerd door NVAO.

Alle commissieleden hebben een verklaring van onafhankelijkheid en onpartijdigheid ingevuld, ondertekend en deze zijn ingeleverd bij NVAO.

Bijlage 2 Programma visitatie

Donderdag 12 december 2019 **Locatie: Kruisplein, lokaal 6.01, Rotterdam**

09.00 – 09.30	Intern overleg visitatiepanel
09.30 – 10.15	Bestuur en management <i>Kennismaking, doel en programma visitatie, organisatie, beleid</i>
10.30 – 11.45	Docenten <i>Doelen van de opleiding, programma, toetsing, kwaliteit docenten</i>
12.00 – 12.45	Studenten <i>Programma, toetsing, kwaliteit docenten</i>
12.45 – 13.45	Lunch en bestudering van documenten
13.45 – 14.30	Alumni en werkveld <i>Aansluiting van opleiding op werkveld, toetsing en afstuderen</i>
14.30-15.00	Muzikaal intermezzo, repetitie van de pop-opera van Simo
15.00 – 15.45	Examencommissie <i>Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties</i>
15.45 – 17.30	Open spreekuur Intern overleg visitatiepanel, conclusies
17.45 – 18.15	Feedback

Bijlage 3 Bestudeerde documenten

- position paper/ZER
- aanvraag bijzonder kenmerk muzikale diversiteit
- studentenhoofdstuk (film)
- studiegidsen (EN en NL)
- Onderwijs- en Examenregeling Codarts en specifiek voor M Muziek
- Opleidingsprofiel Muziek 2017
- overzicht CV Docenten
- overzicht research coaches
- kengetallen/studierendement
- taalbeleid Codarts: art is a universal language
- notities en verslagen Examencommissie en Toetscommissie Codarts
- eindproducten (onderzoek en eindpresentatie) van 15 studenten